

Siidorte Gnu

Guido Reni.

Palwe.

Üksi.

Päew talwine lõppes. Algab õö, mida ühendab külm õhtu hämarik. Veel tumedalt palistub punane wööt läbi raagus puude... siis jõuab pime õö. Waatlen kaua seda kustuwat walgust.

Jah — salapärane on elu.

Ikka uuesti ja uuesti tõusewad üksinduse tundidel mitnesugused küsimised selle elu kohta, mis ometi nii mõistatuslik. Siis olen wahest kurb, et ei leia wastust, ei suuda tungida neisse saladusisse.

Imelikkudena kujunewad päewad, mis üks-teise järel otsekui ärasulawad. Need on kui nägemused, kehastamatud, tabamatud. Iseäralik seegi päew, mis mööda läks. Pühapäew. Ega's ta polnudki omas olemises teistsugune, ebarharilik, aga ometi oli tas midagi minule selles üksinduses, kurwas eralduses.

Olen üksi. Ümbrus on kurblik ükskõikne ja inimeste südameis ei leia ka sooja armastust Jumala wastu, waid kõigiti näed ainult omapead olemist. Pole ka kedagi kellega räägiksin omist wõitlusist üksteist sellega kinnitades. Jah — üksi!

Kord T. linna sõites seisin ma rongi liikumise ajal üksi väljas waguni esisel. Siis ei olnud ma ometi üksi — minuga oli sõber, kellega mõtteid wahetasin, kogu oma mõtetega andusin — Jeesus. Sellepärast igatsesingi eralduda teistest. Kas puudub ta mul praegu? Kas me pole sõbrad? Kas ta pole tulnud trööstima kurbi, awitamata nõtru? Ja kas ta pole mind pannud siia maailma selleks, et neist temale sõpru soetaksin. Eks siis see ole minu süü, kui ma üksi olen.

Kord istus ka wägew Jumalamees Elias kõrbes põõsa all rõhutuna, mahajäetuna, elust ja wõitlusest tüdinuna. Kõik seisukord näis lootuseta. Tagakiusatuna pidi ta põgenema ja seda oma Jumala tunnistamise pärast ja sellepärast, et oli wõtnud ja hukand Paabeli prohwetid. Mis kasu siis niisugusest elust? Kuid seal räägib Issand ta wastu, tõstab ta uuesti oma jalgele ja näitab kui suur on tema ärawalitute hulk. Eks see olnud suureks kinnituseks.

Nii ilmub Issand ka minugi juure. Näen neid noorte wõitlejate hulki, kes Jeesusele jälgiwad. Oma nõtrusi tundes saan ma kinnitatud sellega, et ka neil nendesamade nõtrustega ja kiusatustega tuleb wõidelda.

Olen eland kõikipidi eraldatud ja koondatud elu, waba silmapilke lugemiseks ja uurimiseks pühendades. Kõige töö ja tegemiste juures wiibiwad mu mõtted ainult Piibli tõdede juures. Neis juurdlen. Ja sagedasti tõusewad selles waikusel lained, enne tasa, siis ikka enam ja enam paisudes — need on kahtlemised, kiusatused ja pettumused — kuni wägew Issand need waigistab. Siis on jällegi südames imelik rahu.

Selles üksinduses näen aga walmind wiljapõlde enda ümber kahisewat. Tahaksin kõikipidi töökam olla ja loodan, et Ta mind selleks ka aitab. Tööd on lõpmata palju, igaltühel on tööd ja igal alal on tööd, kuid olgu see kõigepealt armastuse töö ja paistku meie walgus inimestele meie isikust, mis peegeldaks eneses aulist Kristuse kuju. See on meie suur otstarbe. Olgu seega meie olek sõbralik ja lahke kõikide wastu — olgem kui kuningad, kuid ka sõbrad. Palju kannatust ja palju armastust wajame, et juhatada inimesi Kristuse juure, kui pealegi näed, et kõigi su palwete peale ikka veel omameel ja kerglane olek otsekui irooniliseks wastuseks on. Kuid eks see pea meid veel enam sundima omi põlwi nõtkutama Issanda ette, otsekui sundides teda meie palweid kuulma. Wõi kas pole küllalt suur hingede hind, et see ei maksaks kõike seda waewa ja kannatust, seda pealekäimist ja otsimist? Waadagem meie ülema karjase Jeesuse peale, kes on tulnud otsima just neid kõige kõlwatumaid — et just on need Tema aurikkus. Olgu meil ka seesama süda ja meel!

See olgu igatühele üksinduses lahutuseks ja õhutagu tööle. Muutkem üksindust sõprade hulgaks.

P. S.

Radunud tütar. (Sündinud lugu).

Üks noor tütarlaps jättis oma isamaja maha ja asus teife linna, kus tema kolwatumasle ellu langes. Ema otfis teda, kuid ei leidnud kufti. Wiimaks tuli ta juhtumise kombel Pääste armee õijele koosolekule, kuhu iga õõfiti kogusid pääst-mise ewangeliumi kuulama need inimesed, kes päewal ei julge end näidata. Onnetuma tütarlapse ema palus luba, et ta wõiks illes seada oma pildi selle koosoleku ruumi seinale. Seda ta lubati, ja ta iegi pildile lohase pealkirja.

Juhtumise kombel sinna koosolekule tulles, näeb tema tütar korraga oma ema pilti seinale peal. Ehmatades ja rõõmus-tades astub ligemale, et neid kallid näo joonesid waadelda. Seal ilmab ta korraga pildil olemat peentest pealkirja: „Tule koju, mu armas laps, ma armastan sind veel, nii kui enne, ja veel rohkemgi. Ma annan sulle kõik andeks.“

Õgailks wõib omale ette kujutada, mis tütarlaps nüüd eneses tundis, kes juba ammu oleks ema juure läinud, aga kartis, et saab tapelda, aga nüüd oli tema rõõm piiritu: See oli radunud tütar.

See oli tõestisündinud lugu. Mitmega meie seast on lugu niisamafugune. Meie oleme oma ifast kaugele läinud ja

käime räbalates kui sandid, ning kerjame armuandeid, ja katsume kas wõi lestadega kuidagi ära elada. Oh sõber! Küllalt juba sellest rumalusest, nitwõifsi õigade eest toitu ära rajata: tule oma isa juure tagasi! Semal on kõik külluses. Sa ootab sind juba ammu. Iga päew käib ta teelahtmel waatamas, kas sa ehk ju ei tule. Oh, misugune rõõm oleks siis isa majas olema. Kui juba ema oma tütarat nõnda armastab, kui palju rohkem ei armasta meid taewane isa, kes tahab, et meie kõik tema lapsed ja tema juures oleksime. Meie pattude pärast on Jeesus jurnud ja Kolgatal kõik meie wõlad maksnud. Sulge tagasi teie waewatud, kes patu abelaid kannate! Isa ootab teid. Tema ükfi wõib teie hinge wabastada ja terweks teha, teid õiguse riietega katta kui pulma ehtega.

Suur rõõm on taewas sinu tuleku pärast. Ka sinu oma hinge täidab rõõm. Sa annab sinule uue sädame, meele ja uue elu.

Oh jõua rutusti tulla, mu sõber!

Waitske ja waadake kui hea on Issand! Laui 34: 9.

(Въсть о спасенія).

Noorte Elu

Gesti Noorte Ühiklitude

Liidu häälekandja

Nr. 10.

Teine aastakäik.

1922.

Wiimased teated.

Jaama ette on ilmud rahvahulk, kes ootab rongi päralt jõudmist.

Pilet taskus seisab minagi ja ootan, waadates aegajalt kaugusse, kus raudtee roobasjooned perspektiivis ühte sulawad. Sealt peab ta tulema.

Tulebki.

Alkiv kiirrong jõuab pea jaamaesisele. Aja wiimata astun rongile ja warsti wiib mind rong läbi atmosfääri omale teed puredes T. linna poole. Sea on istuda ja waadata läbi waguni akna mööda-wiljatawaid maastikke, kui kaleidoskoobis, ja teada — pea jõuame eesmärgile!

Olin asetand end wagonisse tulles pingile, et waikselt mõtteid koguda. Minu wastas pingil lamab reisija, keegi wenelane, ja loeb wenefeelst ajalehte „Wiimased teated.“

See nimetus polnud uus, kuid seekord äratas ta minus iseäralikult uusi mõtteid . . . . .

Lõepoolest on tähtis teada just wiimaseid sõnumeid elust ja sündmusist, sest need on otsustawad! Need panewad pitsati sündmusile.

Mäletan, kuidas ärewal sõja ajal kõik ootasid põnewusega wiimast sündmusist kõige wärskemaid ja kindlaimaid teateid. Wastawalt sellele, missugused olid need sõnumed, kujunes ka nende hingedes mitmesugused läbielamised: Wõidud äratasid rõõmu, suured wõidud manasid wälja juubeldused ja rongikäigud jne., kuna kaotused kurba ilmet üle nägude heitsid ja siidames walu ning hirnu sünnitasid. Maailma sõda, kus sündmused arenesid kui kaleidoskoobis, ilmutas mitmesuguseid kontrastliisi ja meeliwõpatawaid nähtusi, purustas paljude tuhandete unistused ja lootused. See oli kui lainetaw ookean. Ja, ometi, kuigi ka mõnele wõit nii sagedasti lähedana paistis, siiski wõis kõik pea üleöö muutuda, ning lõpulistult otsustawad olid ikkagi wiimased teated.

Langes linn, ehk wõideti linn; wõitis waenlane — ehk oli sunnitud põgenema.

Elu wiimased sõnumed! — kui tähtsad ja otsustawad, otsustawad kogu elu kohta, weel enam — ka kõige inimese waadete, piüiete ja elu — mõtete kohta. Wiimased sündmused ja läbielamised panewad kaalule kõik meie elu ja annawad sellele õige hinna.

See on ilmutus, mis wõib tühjaks teha kõik kõrgemad elumõtted, masendada pikkae aastate tööd ja waewanagemised. See wõib kulu tulena lagedaks süüa inimese arwatud rikkused, teda kõigist waesemaks muuta.

Wiimased sõnumed wõiwad kaotada täielise usu ja usalduse asjuse ehk inimesisse, millesse keegi warem kõikumata kindel oli ja selle peale oma lootused rajas.

Wiimased sõnumed on sagedasti rõõmsaist sära-filmist wälja litsunud kibedaid pisaraid!

Harilikult on wiimane ja otsustaw sündmus kaduwa inimese elus surm.

See on sügaw filmipilt inimese elus, kus kõik warjufujud kaowad, fatted paljude filmilt langewad ja hing alasti Jumala ees seistes enam põgeneda ega kawalust ei saa pruukida. Siin — kas aigutab igawene tühjus, ehk naeratab jäädawa rõõmu heit Jumalat usaldawas siidames.

See tõsisem ja pühim filmipilt kaduwa inimese elus — wiimased sõnad, wiimased hingetõmbed ta surmawoodil. . . see on nähtaw astumine igawiku radadele.

Apostel Paulusest tuleb teade, mis on iseloomulik kõigile usuwõitlejatele: „Ma olen head wõitlemist wõidelnud, ma olen oma eluorra lõpetand usu kinni pidades; õiguse kroon on mulle tallele pandud, mis mulle Isand, õige kohtumõistja, oma tulemise päewal tahab anda.“ 2 Timot. 4:6—8.

Kuulus mõtteteadlane, kuid suurem Jumalafalgaja Voltaire sellewastu needis oma sõbrad ja iseennast oma surmawoodil ära ja suri hingepiinades, elawalt tundes lähinewa õõ tulekut — igawest hukatust.

Wiimased sõnumed ookean laewast „Titaanikast“, mille üle inimlik mõistus uhkustas ja lootis — läks oma esimesel reisil hukka!

Ra sellefinatse maailma kohta loeme, et ta tule läbi ära hukatakse — ja need on wiimased teated taft.

Petetutena lahkuwad paljud sellest maailmast, kes küll teda maitsnud, kõik röömud läbi eland, ja jäta-
wad ahastawad teated endist järele.

Üks sarnane haritud noormees leiti ulespooduna suures lõbumaja aias. Ühe tähe peale oli ta need wiimased sõnad kirjutanud:

„Maailm, sa oled mind petnud!“

„Et ma oma hingele mitte rahu ei leidnud!“ — kirjutas üks teine naisterahwas Berliinis, kes õhtul magama minnes gaasi torud lahti keeras ja hommikul ärälämmatatusena leiti.

„Täna pead sa minuga paradiisis olema!“ — oli wiimane töötus ja röömusõnum Lunastaja huulilt patukahetsejale rööwile ristisambas.

„Ma lähen Jsa juure“ — ütles Jeesus.

„Isand, Sa lased oma sulase rahu minna!“ — ütles Jaakob surres.

— Ja üks pandi lukku, — ning kohutaw sõna saab wastuseks rumalate neitsite koputamise peale: „Mina ei tunne teid!“

„Minge tänna, teie Jsa õnnistatud, ja pärige kuningriiki!“ ühelele ja — „Taganege, Minust, teie ülekohtu-
tegijad!“ teistele — on kohtumõistja sõnad wiimasel päewal.

Palju näiteid on, mis nii palju jutustawad ja elawad.

Kui wiimasadu, tuuled ja tormid kodade peale langesid, siis saame kahesuguseid teateid: ühe kohta, mille alus kalju peale oli rajatud, et ta seisma jäi, kuna teise kohta — „ta langes! ja langemine oli suur.“

Lõpp on ikka olnud suureks kinnituseks, ehk jälle rufuks lõõnud kõik lootused.

Kui Jisrael Punasest merest ja Jordaniist läbi olid läind, siis oli ikka peale selle wägew hõiskamine. Kuidas lähed sina Surma Jordaniist läbi? Jisrael seaduse laekaga, uus Jisrael Jeesusega — aga, sina?!..

Surm on filmapilt elus, kus pole enam unistustil ega enese petmistel maad. Kõik unistused, mis elus nii tõelikkudena kui fatamorgaana paistid, kaowad surmaõõ lähinemisel. Kohutawa pimeduse ja surmajõe lainete kohinal kaob lihalik rööm ja naeratus palgeilt. Suu, mis enne Jumala teotusi ja salgamisi suure julguse ning ülbusega rääkis — waikib, ehk kostuwad huulilt hirmust ja ahastusest wäljalitsitud meeletlikud hüüded ning enda needmised, nagu Voltaire'il. Kõik meie mõtted, dogmad ja teooriad on siis wõimetumad meid surmast läbi kandma — kui puudub Jeesus! Elu ilma Temata lähed kindlasti hukka, kui „Titaanik“, mis on kui pilt inimlikkude lootuste suurusest ja wiltsusest.

Wiimased sõnumed märtritest olid — nad läksid röömulauludega tuleriitadele; wiimased sündmused nende maies elus ilustati triumfialse wõidumuusikaga ja surmaõõ koledust peletas Lunastaja armastuse walgus. „Ja, kui ma ka surmawarju orus käin, ei karda ma ühtegi, sest et — Sina minuga oled“, laulis Saawet.

Kõik areneb oma teatud aeg, kuni wiimaste sündmusteni, siis on otsustaw: kas katastroof, ehk röömulaulud ja hõiskamine?

Ristiust on meile wiimast teed näidand — wõidu-
teed läbi surma jäädawasse ellu. Inimlikud teed ja õpetused aga wiiwad ikka katastroofini. Mis sugust teed walime meie?

Sinu ja minu elu peale pannakse suurt rõhku, kuid weel enam hinnatakse ja otsustatakse wiimaste teatede järele meie elust. See võib aga nii kiiresti areneda, meie wõime iseendale teadmata lõpule wäga lähedal, ustumata lähedal olla. „Titaanik“ algas esimesel reisi, kuid ei lõpetanud seda. Mitmetele on tänane päew wiimaseks ja otsustawaks.

Sellepärast, ära ole hooletu oma hinge päästmise pärast, ära jää enne rahule, kuni Sinulegi see Lunastaja hüüe ja töötus hinges selge ja kindel on:

„Täna pead Sa Minuga paradiisis olema!“

B. Sint.

Jäädaw wõit.

§. 8. D.

Lume sügise päew. Paksud mustad pilwed warjavad päikese oma tumeduse. Wahete wahel langewad wihmapiiwad, kui tagasihoidud pisarad leinaja filmist, kelle hinge sügaw, kirjeldamata walu täidab.

Üksinda sammub noormees läbi pikkade, paiguti poriste tänawate, üle wäsitawa liiwa wälja, läbi wana, iluta wärawa, kindlal sammul astudes lihtsa kiwimaja poole, millesse astub, mööda kiwikoda tuttawale uksele lähenedes, mille awab. Kuid misugune ootamata pilt esineb talle! Saigete toas walitseb salapäranate waikus ja kõigi pilgud näikse koondatud olewat ühe woodi poole, mille ümber istuwad mõned inimesed, kelledel õhetawail palgeil

pisarate jäljed, teistel aga alles woolawad pisarad filmapilgu tõsidusest jutustawad. Nende keskel lamab kahwatanult 24 aastane naisterahwas. Ta põsed on auku, filmad pealuusse wajunud ja suurtest mustadest warjudest ümbritsetud. Wiimase jõuga kerkib rind haiglaselt hingates. Külm surmahigi katab üleni noort keha, mis weel hiljuti nii õitsew olnud ja wast eile alles nii lootusrikas.

Läheneb arst. Kuulab südametegewust, katsub tuiffoont, möödad soojust, raputab pead ja lahku. Ta järele astub noormees kurwa näoga, süda täidetud salajate eelaimdustega ja küsib arsti lõpulikku arwamist, kuid see raputab tõsiselt pead ja sõnub:

„ma kardan, et lootust on liig vähe. Siida on juba oma normaalse tegewuse lõpetanud, tuifsoones tundub veel ainult katkestawaid tõmbeid, ihusoojus on langenud juba kaugelt alla alamäära“.

Uuesti läheneb noormees haigewoodile. Siin lamab tema ees see, keda ta juba lapsena tundma õppinud ja kellega tal pärast südamlik sõprus tekkinud ja just siis, kui tal sellele midagi lubawat ei olnud pakkuda. Lõppedid sõjaaastad, muutused olud. Selgenes lootuse taewas ja ligi kahe aasta eest olid nad abiellu astunud selles kindlas teadmises, et Jumal neid üksteisele oli kinkinud. Mäist hülguist ei olnud neil üksteisele pakkuda, kuid siis, kui moodsad woolud sügawamat armastust sugugi võimalikuks ei leidnud elust otsida, waid see veel ainult romantiline olla, olid nemad ometi kaheski sügawamate ja tugewamate armastuse sidemedega üksteise külge kõvasti köidetud, mis neile mõlemile palju sügawamat õnne oli walmistanud, mille kirjeldamiseks sulg nõrk on ja rääkimiseks sõnad puuduvad. Pikkad olid neil olnud tunnid ja minutid, mil elu ülesanded neid üksteisest lahutasid. Iga päewaga tugewnesid kindlad sidemed veel enam ja tulewik töötas minewikust veel ilusam olla, ja ikka jälle uued tähed esinesid lootuse taewal. Ja wiimasel ajal oli Jumal kuulnud ja wastanud kuu palutud palwetele ja ammu igatsetud ootused täienesis, mis kõik õnne karika ikka enam täitis.

Kuid nädala eest oli haigus kutsumata küllalisena wäikesesse koju tunginud ja kaks päewa hiljem noore naise haigemaija paigutamist nõudnud, kuid juba oli haigus paranemisel ja wäst eile säranud lootus — warsti koju tulla, kuid õõ oli midagi uut kaasa toonud, mis hoopis teist keelt kõneles.

Nüüd aga seisid siin surm, oma külma käega musta joont tõmmates ja piiri pannes, millest üle enam võimalik ei olnud astuda, et kätte saada tulewikku siin ilmas, mis ilusam töötas olla, kui kunagi enne. Kas pidid nüüd korduma tunnid, mis neil enne nii pikad olnud? Kas pidime nüüd kõige lootusrikkamal ajal üksteisest lahutama, selleks, et ei enam iial üksteisega siin ilmas kokku saada? Raske filmapilk! Seda wõiwad osalt mõista pealtwaatajad ja ette kujutada kuulajad, kuigi nad ei suuda wadata walu sügawusse. Raske on lahkimise tund isegi neile, kellel kindel lootus südamas elab paremale kokkusaamisele seal, kus enam ei ole lahkimist, ei walu, ei pisaraid, ei surma ega leina.

Wälgu kiirusel lendawad filme eest mööda lugematud surmawoodid, milledes lamawad rikkad ja waesed, haritud ja harimatud, pika põdemise järele närkunud ja järskudest hoopidest tabatud, tugewa wälimumega kujud. Seal on wanad ja noored, armastatud ja ärapälatud, kuid peaaegu nende kõikide suust, seisuse olude ja ümbruskonna peale waatamatult, kolab kohutawa ühiskoorina hüüe: „Ma ei taha surra! Ma ei wõi surra! Surm on hirmus!“ Miljonäärid ja miljardäärid tõlistawad oma kulda ja briljante — nad on walmis kõike ohwriks tooma, kui aga pääseks surmast, ehk wõiks seda mõne filmapilgugi edasi liikata. Põdeja on nõus veel walusängis waewlema — parem kui surema.

Waeue on nõus pool nälgides elama — parem kui surema. Wanad on nõus veel wanuwal sammul, kipi najal astuma — ennem kui surema. Ärapälatud on nõus veel walusamaid läbielamisi wastu wõtma — ennem kui surema.

Mis teeb aga see, kes täna omas ilusamas noorus, lootusrikkama tulewiku läwel surmaga kohtab? Kas kuulub temas hüüet, mis sarnastub selle suurele hulgale? Kas ei oleks ta nõus ennem walima omale õnnelikku elu, täis armastust ja päikesepaistet, kui surema? Ei! Siin lamab üks neist üksikuist, kes elu õitsewamas eas on walmis surema. Siin on hing, kelles peitub sügaw kindlus, et kuigi elu on ilus, wiib surm veel ilusamasse. Nüüguuste hingede protsent on wäike ja nad kaowad tihti wastandite rohkusse ja jääwad suurest hulgast tähelepanematuks.

Rohkumatult oli ta juba enne arsti otsust juuresolijatele arwamist awaldanud, et ta eelseiswat ööd enam üle ei ela. Kui ta abikaasa temalt küsis, kas ta soowiks ennem surra, wõi elada, wastas ta lühikese mõtlemise järele rahulikult — „surra“, kuna walu joonte asemel, mis kogu aeg ta nägu katkis, selle wõidurikka, lühikese wastuse juures rahulik, sügaw naeratus lehwis, mille juures ta oma nõrga käega abikaasa pisaraid püüdis kuuwatada. Rahulikult rääkis ta surmast ja tegi omi wiimaseid korraldusi, ja kui ta abikaasa talt jälle küsis: „Kas sa wõid rahulikult surra?“ Wastas ta uuesti wäikse, rõõmsa, lahke naeratusega — „jah!“ Ja kui abikaasa talt veel kord küsis: „Kas sa wõid surra selle kindla teadmise, et sa igawesti õndsaks saad?“ — Siis wastas ta ka kolmat korda rahuliku naeratusega — „Jah! Selle peale olen ma kindel!“ Wõõrdilt lahkujatega saatis ta oma setele terwitusi, et nad endid Jeesusele annaksid, sest Jeesusega on hea surra. Teisi aga manitses kõigest südamest Jeesust armastada, sest siis on hea surra Jeesusega, kuna ta neist, kelle sügawamat waimuelu ta usaldas, lahkus, neid trööstides, et meie saame ülewal veel kord kokku.

Järgnes öö. Walurikas wõitlusöö. Veel leidis teda hommikused koidukiired waludes waewlemast, kuid suurte wihmapisarate taha peidetud esimeste päikesekiirte terwitusel lõppedid walud ja ta läks paremasse ilma, kuna waluarjude asemel lahke, rahulik naeratus ta näole lehwima jäi, tõendusena, et hingele ihust lahkudes parem paik selgelt wastu paistis, mille wastukuma surnukeha ehtis. — Uuline wõit.

Rus peitub jäädaw wõit?

Kas on see lahinguwäljal, kui waenlane on löödud, surnukehad lamawad, sõjariistad rüüstatud ja wäsinud sõjamehed wõiduhüüete saatel tagasi tulewad? — Ei! Veel wõib tõusta uus waenlane ja tugewne purustatud wastane. Veel wõiwad sõjariistad särada, weri woolata, suurükiid müriseda ja lahing uuesti keeda. Ei, see ei ole jäädaw wõit.

Kas on see jäädaw wõit, kui troonid wanguwad, kroonikandjate wõim murdub, wangid wabanewad, wabad orjanewad, uus ilmaförd aseneb. Ei! Veel wõiwad uued jõud tõusta, veel wõiwad wõitjad saada ära wõidetud, sest ka see ei ole jäädaw wõit.

Kas on see jäädaw wõit, kui faks tugewat on wõidelnud ja wiimaks tugewam, pika wäsitawa töö järele, nõrgema wastase on oma alla murdnud ja nüüid higi pühib ja pealtwaatajate kätte plaksutamise saatel kummardades näitelawalt lahku. Ei! Onn on wahelduw ja warsti wõib wõidetu toibuda ehk uus tugewam wõitja teda weel ära wõita ja seegi wõit ei ole weel jäädaw.

Kas on see jäädaw wõit, kui wõidujooksja pärast pikka wäsitawat ja konarlist teed esimesena sõprade ja uudishimuliste pealtwaatajate kiidu hiiüete saatel eesmärgile jõuab ja loorberi pärja pärib. Ei! Warsti wananewad jooksja jalad ja teised temast wäleda-mini jooksewad ja ka see ei ole jäädaw wõit.

Kas on see jäädaw wõit, kui poliitilised erakonnad pärast pikki, igawaid, wäsitawaid, ühetaoisil waielusfoosolekuid wõimu ja kõrged kohad omale saawad? Ei! Warsti wõib uus kriis ka neid sunnida taganema ja ka siin ei ole jäädawat wõitu.

Kas on see jäädaw wõit, kui karstufe seltsid uusi kawu üles seawad ja joowastawate jookide müügist karstufe toetuseks fisjetulekuid saawad. Ei! Alkoholi orjad püherdawad endiselt poris ja see pilt muutub iga päewaga hirmsamaks. Ei, siin ei olegi wõitu.

Kas on see jäädaw wõit, kui kirik oma kaitseks ja teiste allasurumiseks uusi seaduse eelnõusid välja töötab. Ei! Patu orjad sammuwad hiigla kiirusega alla poole, waimuelu ja üldine kõlblus langeb filmanähtawalt. Ka siin ei ole wõitu.

Kas on see jäädaw wõit, kui usklik on wabanenud patust, millega ta nii kaua kiusati? Ei! Weel

wõib saatan tulla nendefamade ja uute kiusatustega ja siin ei ole jäädawat wõitu, waid jäädaw wõit on see, kui wabaneme kõigest maifest, walmis olles kõike, kõige lillelisemal aegul jätma ja kui jõuame sinna, kus wiimane waenlane — surm on löödud ja ära wõidetud, kuhu enam ei ulata kiusatused, waid kus wõime Jeesust igawesti palgest palgesse näha. — Seal on jäädaw wõit!

Nii näeme, et jäädawat wõitu wõiwad weel omandada nii wanad kui noored, kuid misugune tee wiib niisugusele aulisele wõidule? Mil teel omandame filmad, milledega wõiksimme waadata õnnelikult elust weel paremasse, mis surma jõe teisel kaldal särab? Misugust teed läks see noor, kes nii õnnelikult ja rahulikult igawikku astus?

Juba 16 aastase tütarlapsena õppis ta tundma Jumalata elu tühjust ja andis oma südametajawooldest põlatud Jeesusele, temale pühendades oma noore elu, wabad tunnid, oskuse ja jõu. Nii mõnigi waatas küsiwalt tema peale ja neile jäi arusaamatuks selle noore sügawam elu siht, mis temas teistsuguse iseloomu kaswatas, kui teda ümbritsew ametkond omas. Waiatuses elades jäi ta mitmetest tähelepanemata, ja ta ei püüdnud inimeste au, waid põlgas kõike pealiskaudsust, elades salajamas ühenduses Jumalaga, milles juba warakult walmis suurele, aulisele, jäädawale wõidule.

Ka täna on kõigile waba tee välja sihita ilmaelu tühjust, välja pealiskaudsusest, auahnusest ja muust sarnasest. Alga Jeesusega, ela Jeesusega, siis omandad kord jäädawa wõidukrooni, mille ees kahwatab kõik muu.

Palwest.

Waata, tema palub Jumalat.
Ap. teg. 9:11.

Esimene tundemärk selle nooremehe ümberpöörmisest, kes enne suur kriisilaste tagakiusaja, oli see: ta palus Jumalat. Sedasama teeb iga patustpöörnud inimene. Nii kaua, kui inimene ilma Jumalata elab, ei tunne tema palwe tarwilikkust. Kes aga Jumala tundmisele ärkab, see tunneb kõhe oma elus tarwitust Jumala järele, nii kui Taawetil oli janu elawa Jumala järele (Laul 42:1, 2). Palwe on tõfiste tarwituste awaldis. Seda mööda, kui meie Jumala abi tarwitame, muutub ka meie palwe tõfsemaks. Inimesi, kes kuhugi hädaohtu on sattunud, kuuleme kõigest jõust waljusti appi hiiüdwat. Niisama kuuleme neid, kes hinge ahastuses Jumalat waljusti appi hiiüdes paluwad (Laul 61:1—3 ja 116:3, 4). Kes tõdes appi hiiüawad, neid ei jäta Jumal ilma abita (Laul 145:18).

Palwe läbi on wanast kuni praeguse ajani Jumal suuri imeasju ja päästmise töid nähtud. Puuduks ruum siin kohal neid kõik ette tuua. Palwe on usklikule inimesele tähtis elu tingimine. Mõnda kui iga inimene õhtu tarwitab hingamiseks, nii tarwitab usklik palwet, mille läbi ta taewast õhtu wõib sisse hingata, ja Jumalikult allikast alati uut elu ja jõudu wõtta. Isand ütleb: Paluge, siis peate teie wõtma,

et teie rõõm wõiks täis olla (Joh. 16:24). Ei see pole isa tahtmine, et lapsed puuduses waewlewad. Küll ta näeks rõõmuga neid lapsi, kes palwes nii palju wõtawad, et puudus ja mure kaob, ja rõõmu laul asemele asub. Kui meil palwe hooletusse jääb, siis hakkab waimulik elu ära kuitwama. Usklik wõib niisama palju ilma palweta elada, kui kala ilma weeta. Peale hädaste tarwituste, on palwe ka üks armastuse ühendus Jumala ja tema laste wahel. Palwes wõime Jumala pühadel paikadel waimus wiibida, ja tema salajas nõukogus istuda (Laul 73:17, 111:1. ja 89:8). Seal saame kuulda pühade nõupidamisi, ja mõista Jumala otsuseid (Laan. 4:14 ja 21), seal wõetakse kate eest ära, et wõime näha imeasju tema sõnast, ja tunda tema ligiolemise wäge. Sel kombel saab Jumal oma nõuga meie elu juhutada ja walmistada aulise tulewiku wastu (Laul 73:23—26). Dige inimese wägew palwe maksab palju Jumala ees, ka kaaskuuljate peale on tal suur mõju. Meie Isanda palwe mõjus jüngerite peale nii, et need ütlesid: Õpeta meid ka paluma! Ka meie peale mõjuwad Isanda palwed, kui meie südamest neid kuulame. Selle wastu jääwad aga kõlwatumad palwed, kui Raini ohwer Jumalast tähelepanemata ja awaldawad kaaskuuljate peale ka tüütawat mõju. Mõni ehk küsib nüüib, misugune

peaks õige palwe olema, kuidas peame paluma, et Jumal seda võtaks kuulda? Enne tahame tähele panna, misfugust palwet mitte ei võeta kuulda. Jumal ei taha ühtegi palwet, mis ilma tõsise igatsufeta kombe pärast tehakse (Jesaja 29:13; Mark. 7:6, 7). Kõik inimestest ettekirjutatud palwed, millest hulk palveraamatuid on walmistatud, ja kõik muud päheõpitud palwed, need on kui wõõras tuli, mida Jumala ette mitte ei tohiks tuua (3. Moos. 10:1, 2).

Palwed, mis inimeste oma himude järele Jumala tahtmise wastu palutakse, ei wõi mitte saada kuulnud (Jaf. 4:3, 4).

Leppimata südamest ei tule ühtegi palwet, mis kuulda (Matt. 5:23, 24).

Peale selle on palwe kuulmise takistuseks kõik Jumalafartmata elu (Õp. sõn. 15:29; Jes. 1:15 ja 59:2 ja Joh. 9:31) ja kõik niisugune palwe, mis Jumala nime pühitsemiseks ja auks ei tule, on kahtlane. Kõik mis usust ei tule, see on patt (Rooma 14:23), nii ei wõi ka ilma usuta ehk kahtlane palwe saada kuulnud (Jaf. 1:7, 8), Jumala sõnast õpime, et ka usklikkude palwe wõib hoopis ära saada keelatud (Jumala poolt) kõlwatuma elu pärast, kus apostel võtab siin perekonna elu wead põhjuseks (1. Peetr. 3:7). Leiduks weelgi põhjus mis palwe kuulmist keelawad, kuid me lähme nüüd edasi, ja tahame Jumala sõna walgusel õppida õiget palumist. Paneme tähele, mis Isand ise palumise kohta ütleb: Kui sina Jumalat palud, ei pea sa mitte olema nii kui salalikud, kes armastawad sellepärast paluda, et neid inimestest peab nähtama (Matt. 6:5). Niisugused palujad saawad ainult inimestelt palka. Sellega tähendab Isand, et ükski nähtaw asi, ei teised inimesed, ega ükski hoone, ei ükski kuu ega ka Jumala loodud asi pea waljaspoolt meie peale mõjuma kummardamiseks. Jeesus ütles Samaaria naisele, kes kummardamise paikadest rääkis: Teie kummardate, mis teie ei tea, aga tõsised kummardajad ei põwita enam paikade ehk wälispidiste asjade mõjul, waid nad kummardawad igal pool oma Isa waimus ja tões (Joh. 4:20—24). Meie palwe ja kummardamise põhjus olgu tõsine ja südamlik igatsus elawa Jumalaga kokku saada, ja temale oma hinge tundmist awaldada. Edasi ütleb Isand: Kui meie Jumalat palume, siis ei tohi meie mitte palju lobiseda, ega tühje sõnu teha, et meie paganate sarnatseks ei saa, kes arwawad, et neid nende suure lobisemise pärast kuulda (Matt. :7—8). Meie Isand on kõik palwe põhimõtted lühidalt seitsmesse lausesse kokku wõtnud. Peale nende palwe eesõnas oma taewa Isa poole pöördes üks ainus kord tema püha nime nimetanud (Meie Isa, kes sa oled taewas) ja lõpusõnas tema wäge, wõimust ja au tunnistades võtab nime asemel aj sõna „sinu“ (Sest Sinu pärast on riik ja wägi, ja au igawesti). Kuidas wõikime seda palwet wõrrelda palwetega, mis meie koosolekul wahest kuuleme, kui ligi pool tundi tarwitatakse mitu ja mitu korda ühte ja neidsamu sõnu ja nimetuji korrades, ilma et palwe tõsiseft põhjuseft aru wõiks saada. Otsustada ei ole meie, waid Jumala asi, kuid Isanda palwed

annawad meile armsama mõju kui niisugused. Wäga wõrastaw on ka kuulda, kui palwes mõnest aimest wabalt kõnet peetakse, kaaskuuljaid noomitakse ehk isegi ähwardatakse. Kui maapealse walitseja ette minnakse palwega, siis ei tohi seal mitte kõrwalissi asju rääkida, muud kui seda, mis õige tarwilik. Kui palju suurema kartuse ja au wäärt on taewane walitseja. Meie ei tohi temale käsikwaid ega sundikwaid ettepanekuid teha, waid peame alandlikult paluma tema tahtmise alla heites (Taan. 9:18).

Ainult sel on õigus kätse täitmist oodata, kel meelewaid on käsida, meie aga peame alandlikult palwe kuulmist ootama. Edasi õpetab Jeesus oma nimel palume (Joh. 16:23, 24). Palwe, mida Jeesuse nimel tohime paluda, peab niisugune olema, mida ka Jeesus ise wõiks paluda. See ei wõi mitte Jumala sõna ega tahtmise wastane olla, waid peab alandliku ja lapseliku meelega palutama, siis wõib Jeesus seda palwet toetada ja selle paluja eest kosta oma Isa juures (Rooma 8:34). Siis mõime õieti Jeesuse nimel paluda, kui tema waim meies, meiega kaasa palub (Rooma 8:26, 27). Meie peame paluma usust, ilma wihata ja kassipidi mõtlemata (1. Tim. 2:8). Seda mõõda, „kui meil usku on, wõime palwe kuulmist oodata. Kassipidi mõtleja ei saa midagi Jumalalt (Jaf. 1:6). Usust palumine paneb palujale ka tõsised kohustused peale palwe tagajärgede wastu. Paljud paluwad oma huultega seda palwet: „Sinu riik tulgu,“ aga kui Jumala riik nende ligi tuleb, siis on nad selle wastased, ja ei heida mitte selle riigi seaduse alla. Usust paluja ei ole mitte poisikese sarnane, kes ukse taga koputab ja ise ära jookseb, enne kui jõutakse ukse lahti teha, waid ta jääb rahulikult Jumala töötuse peale lootes ootama, kuni see sünnib, mis ta palus. Usust palumine teeb palutawa asja meile üliarmsa ks, nii et meie iialgi sest ei wõi lahkuda. Kuid usu palwe wõib ainult puhtast, leplikust ja andeks andjast südamest tulla, kes oma wiga tunneb ja kahetseb. Piiblis leiame palju usu palujaid, kelle palweid on kuulnud. Abram palus Soodoma eest tingides 50 kuni 10 õigeni. Kui sealt 10 õiget oleks leitud, siis oleks kõige selle kurja rahwale armu antud, et sealt aga wiitki õiget ei leitud, siis pääsesid ainult 4, Abrami palwe järele, (Kas sa tahad „ka õige ihes õelaga hukata? 1. Moos. 18:2, 3). Üks neist neljast oli uskmata, ja kahtles Jumala sõna üle, ta pidi omaft perekonnast maha jääma hirmu tähets neile, kes ei raatfi (mõista) hukatuseft põgeneda. Jaakob wõitles terwe öö Jumalaga palwes, ta ei jätnud järele kuni koozem ta südamelt langes, ja ta tundis, et ta on päästetud (1. Moos. 32:27, 31). See oli usk ja järeleandmata palwe, millega ta Jumala wõitis. Mooses palus rahwa eest iseennast ärasalgawalt, ja Jumal andis tema palwe järele rahwale armu (2. Moos. 32:32 ja 4. Moos. 14:19, 20). Saamuel kisas palwes Jehoowa poole Israeli eest, kes ahastuses oli, ja Jehoowa kuulis teda, saatis rahwale abi, ja hirmutas suure pikse müristamisega nende waenlasti (1. Saam. 7:8—12). Saalomoni palwest wõime palju õppida, „kui Jumal temale ütles: Palu, mis ma sulle pean andma. Ta oleks wõinud

palju paluda, mida mitmed siin kaduwas ilmas armastawad, kuid waadake, mis ta palus: Anna oma sulasale üks süda, mis su sõna kuulab (1. Kun. 3:9) ja anna mulle tarkust ja mõistust, et ma sinu rahwale wõiks öieti kohut mõista (2. Ujar. 1:10). See palwe oli Jumala meele pärast. Ei ole tarkuse poolest tema jarnast kuningat olnud maa peal. Peale selle andis Jumal temale ilma palweta kõik rohkesti, mis siin elus waja. Issand õpetab kõik Saalomoni wiisil paluma (Matt. 6:33). Elias oli niisama nõder inimene kui meie, ja ta palus raskesti Jumalat, et wihm ja kaste keelati maa peale ära (1. Kun. 17:1). Pärast palus ta, et Jumal jälle wihma annaks, ja saatis seitse korda waatama, kas ju pilwet oleks näha. Seitsemendal korral nähti pilwkest pilwe tükki, nagu mehe kämmal. Palwe oli kuulnud ja tuli warsti suur sadu (1. Kun. 18:41—45).

Taaniel heitis kolm korda päewas põlwili Jumalat paluma, ka siis kui kuninglik käst oli antud, mis kõigile Jumala palumise ära keelas. Selle eest sai ta ühe öö augus lõukoerte wahel magada, kuid Jumala ingel oli seal tema kaitsja, nii ei ta hommikul kuningaga sõna peale terwelt august wälja wõeti ja wõis jälle keelmata oma Jumalat paluda (Taan. 6:11—29). Noored, õppige Taanielist, ärge laske kedagi teie palumist ära keelata! Kõige paremat palwe eeskuju wõime Jeesusest enesest õppida. Ebrea raamatu kirjutaja ütleb, et ta on oma liha päwil palweid ja alandlikke palumisi wäga suure kätendamise ja filmaweega ohwrinud sellele, kes teda surmasti wõis päästa. Ka tema palwe juurest leiame tõlise eeltingimise: ta palwed on kuulnud sellepärast, et ta Jumalat kartis (Ebrea 5:7).

Jeesus palus iga asja pärast, mis ta ette wõttis. Ta läks tihti peale päewast töö raskust õlimeele paluma, kus ta terve öö palwes wiibis. Tema palwes on iseäranis tähtis: I. Ta lapselik usaldus (Isa ma tänan sind, et ja mind ifka kuuled Joh. 11:41, 42). II. Ta olla heitlik meel, (ärge sündigu minu, waid sinu tahtmine. Luuka 22:42). Ka oli tal üks andeksandja süda, kes surres weel oma waenlaste eest palus (Luuk. 23:34). Jeesuse röömu ja tänu palwe oli ka alanduses. Loe Luuka 10:21 ja Matt. 11:25, 26. Olgu tema rõõm ka meie rõõm. Wäga armas on weel tähele panna tema Ülempreesterlikus eestpalwes igatsusi, mis tal oma rahwa kohta on. I. Igatsus, et ta rahwas teda ja ta Ista öieti tunneks; sest selles on igawene elu (Joh. 17:3, 6, 7, 8). II. Igatsus, et nad tema nime hoiaks (s. 11 ja 12). III. Igatsus, et tema rõõm neil wõiks olla täiesti nendes (s. 13). IV. Igatsus, et nemad tões (sõnas) oleksid pihitsetud (s. 17 ja 19). V. Igatsus, et nemad Ista ja poja nimes kõik üks oleksid (s. 11, 21, 22). VI. Igatsus, et maailm see läbi tunneks üht Ünnistegijat, kes oma rahwast nõnda armastab (s. 23), ja et meigi, kallid noored, oleksime lahtitehtud piibel (2. Kor. 3:23), kelle elust kõik inimesed wõiksid lugeda, kuidas Jumal maailma on armastanud. VII. Igatsus, et tema armastajad igawesti, ka tema auriigis ta juures peawad olema, nägema tema taewast, austust

ja armastust nii suures täiuses, mis siin maa peal weel ei wõi mõista. Seda tahtsin kirjutada Issanda palwest sellepärast, et see ka meie kohta weel maksab (loe s. 20). Ma tahaksin kõiki armsaid noori selle palwe osasaamisesse tõmmata Ista ja tema poja Jeesuse Kristusega (1. Joh. 1:3, 4). Siit saadik oleme ühikuteft palujateft ja Issanda palwest kuulnud, nüüd tahame ka ühispalwe tähtsust tähele panna. Nii kui igas tegewuses, on ka palwes ühendatud jõud suurem kui üksik jõud. Ühispalwele on suuremad töotused antud: Issand ütleb: Kui kaks ühes nõus paluwad, siis peab see neile saama. Taewa isa käest (Matt. 18:19, 20). Jumal andis Niinewe linnale armu, kui nad kõik ühel meelel kahtesfid ja paastumiseega palusid (Joona 3:6—10). Peale eelpool nimetatud asjade on ühispalwel weel üks tähtis asi tarwis. See on üks süda ja üks meel. Nii kaua kui meil see puudub, ei wõi meie ühispalwel õiget mõju olla. Kristikoguduse algpäwil seisid see asi üsna nähtawal kohal (Ap. teg. 4:32, 2:46). Sellepärast oli nende palwel suur mõju. Koguduse ühispalwe peale saatis Jumal oma ingli taewast, kes Peetruse käed ja jalad ahelast päästis, ja teda wangihoonest wälja wiis koguduse röömuks (Ap. teg. 12:5—11). Kui ülemad preeftrid apostlitele ära keelasid Jeesuse nimel kuulutamise, neid kohtuga ähwardades, siis ei läinud apostlid mitte maawalitsejalt lubakirju nõutama, waid nemad tulid omaste (koguduse) juure ja tõstsid ühel meelel oma palwe häält Jumala poole, temalt jõudu ja julgust paludes kiustates ustawaks jääda. Kui nad nõnda ühel meelel palusid, kõikus see paif, kus nemad koos olid, ja nad said kõik täis Piha Waimu ja rääkisid Jumala sõna julgesti (Ap. teg. 4:1, 2, 3, 17, 18, 24, 31). See oli apostlite rada, kus Jeesus Kristus ise nurgakivi on. (Matt. 8:19, 20; 10:16—25, ja Eweef. 2:20). Sellele rajale kinnitati esimene kogudus (Ap. teg. 2:42).

Paljudele usklikudele niisugune kitsas tee, mis usupalwele rajatud, nüüd enam ei meeldi, see nimetatse tihti waimulikuks liialduseks ja usumäratsemiseks. Praeguse aja usu teed on mitmekülgset laiemaks ja kergemaks tehtud. Kuid usklikel, kes sinna poole kalduwad, puudub juba tõsine palwe elu ja Kristuse tundmine, mis läbi ka tagakiusamised iseenesest ära jääwad (2. Tim. 3:12). Sest kuidas wõib maailm meid weel taga kiustata, kui meie elu enam tema üle kohut ei mõista (Joh. 3:19; 15:19). Kui keegi maailma jarnatseks saab, siis hakkab maailm teda jälle armastama. On ju arusaadaw, et Kristuse liikmeil niisuguse paawstliku kombeusuga, mis ainult wälispidiist koort esitab, midagi ühist ei wõi olla, sest usklik süda igatseb wabaneeda igasugusest takistusest, mis tema siiseelule ja Jumalaga ühinemisele tülik on (Wilib. 3:8). Kui sina, armas noor, piibliku usu teed weel põlgad, kui kardad teotust ehk tagakiusamist ja jääd mitu kord selle pärast palumata. Sa wõid üks lühike aeg ennast lasta eeskitaast waimust juhutada, nii et sa ühe kelmise tee leiad, teiste filmis weel usklik olla, kuid ilma palwe eluta on sinu hinges tühjus. Aga sul tuleb tõesti kord aeg, kus sa patu wõimuse kätte langed

fama kui Simson wilistide kätte. Sellepärast ole hoolas oma hinge pärast. Ilma palweta elu on üks külw, mille wilja igaiüks ise saab maitseada, niisama, kui palwe elu wilja saab maitseada. Sellepärast usklik, ära unusta palwet kuskil, ei oma perekonnas, ei wäljas, ööl ega päewal. Katju alati palwe läbi, kui Genof Jumalaga kõndida, siis ja ka Genofi wiimast otsa läbi elad (1. Moos. 5:24). Jääge kindlasti palwesse, see on: ärge jätke ühegi asja

pärast palwet enne järele, kui teil hinges selgus tuleb usu läbi. — Wiimaks paneme weel kord tähele, et palumise teelt wõib langeda pahemale ja paremale poole kõrwale, see on rumalusse ja tarkusse. Sellepärast soowitan teile, noored, õiget teed: See on Kristusesse jääda (Joh. 15:7). Tema on tee ja ja tööde ja elu. Jätame kõik maha, mis temast ei ole, ja armastame teda üle kõigi asjade!

Joh. P.

Petlemm.

Uinetel S. B. D.

Petlemm on koht, millest meie juba warasest lapsepõlwest peale, nii mõnda oleme kuulnud. Petlemmas on aset leidnud mitmed tähtsad sündmused, milledest meie piibel jutustab. Juba esimeses wana seaduse raamatus räägitakse Petlemmast. Sinna pööravad tagasi pea kõik teised wana seaduse raamatud. Sealt saab uus seadus oma alguse. Suurem osa raamatutest piiblis, sisaldawad midagi sellest wäikest, mõniti tähtsusetat linnast.

Wast nii mõneski on sagedasti kerkinud soow, sellest paigast rohkem teada, sinna lähemale astuda, waadata neid kohti, kus tähtsad sündmused on aset leidnud, kuid puuduwad nii mõnelgi andmed, et tema kuu enesele ette seada, sest misjused olid seal majad, kuidas ümbritsesid teda mäed, orud, ojad ehk jõed ja nõnda edasi, selleks pakub meile piibel liig wähe pilti, sest kohad temas ja tema läheduses esinewad meile selles ainult kattenditena.

Natuke lähemale pääsme temale, oma tähelepanu pöördes nende inimeste jutustuste poole, kes seal on käinud ja neid kohti oma filmaga näinud. Kuigi see puudulik on, sest piiblisündmuste ja praeguse aja filma nägijate wahelt on aastatuhande ajamerde wajunud ja aegade lained on mõnda neist ära uhtunud ja uut afemele weeretanud.

Rootsi kirjanik ja tähtsam maadeteadlane, doktor Swen Hedin kirjutab, mida ta näinud oma kaaslaste L. Larsson'iga seal rännates:

Petlemm seisab Jerusalemmast ligi üks Rootsi penikoorem eemal. Neid ühendataw tee, mis läbi mägistu Juudamaa wiib, on loodusliselt väga ilus. Efiti wiib ta meid wiljarikka Himmoni orgu, Juuda ja Benjamini rajale, kust ta hommikupool Kidroni oruga ühineb ja Wadien-Nar'i nime all Surnumere rannale wälja läheb. Tee wiib meid läbi koha, kus preester Saadof ja prohwet Naatan Saalomoni kuningaks wõidid ja paigast, mille üle Jumal Israeli rahwa ebajumala teenistuse pärast wihane oli, kui ta Jeremiale ütles: Paali kõrged paigad Himmoni poja orus ehitasid nemad ules selleks, et seal oma poegi ja tütreid Molekile ohwerdada, kuigi mina iial ei ole käskinud, ega sugugi mõelnud, et nemad niisugust jälkust pidid tegema.

Pahemal pool teed seisab puu, mis rahwa jutu järele seefama olla, mille otsas äraandja Juudas ennast ules poos. Paremalt pool on Sakfa templi koloni kena rohued ja raudteejaam, mis kõigi Jafast fissesõitwatele usurändajatele tuttaw on.

Edasi jõuame wälja Refaimi legendikule, kus Israeli rahwas omal ajal wilistidega weriseid lahinguid pidas. Siin on sündmuse paik, millest 2. Saamueli raamat kirjutab: Üksford tulid kolm meest kolmekümne wägewa mehe hulga löikuse ajal Taaweti juure Abdullami koopasse, kuna wilistide leer Refaimi orus oli. Aga Taawet wiibis mägestikus, kuna wilistide jalk Petlemma piiras. Taawet tabati himust ja ütles: „oh, et keegi annaks minule wett juua kaewust, mis Petlemma wärawas on!“ Siis tungisid need kolm rahwameest wilistide leerist läbi ja töid wett Petlemma linna wärawa juurest kaewust ja wiisid Taawetile. Aga ta ei tahtnud seda juua, waid walas selle wälja joomaohwriks Isfandale. Ta ütles: „Ei mitte, Isfand, et mina seda jooksin! Kas peaksin mina nende meeste wett jooma, kes läksid, oma hinge hädaohu andes?“

J. L. Frei oma Palestiina reisikirjelduses selatab, miks Taawet nii väga Petlema linna wärawas olewast kaewust himustas juua ja ütleb muu seas: Palestiinas on väga wähe kaewusid ja allikaid, sellepärast koguwad linnade ja külade elanikud wihma wett suure kalju sisse raiutud tiikidesse, kus ta palawa suwega soojaks ja maitsetumaks muutub. Reisi peal peab weel halwema weega rahul olema. Kes teekonna ette wõtab, täidab nahlähtri joogiweega täis, mis ta, kas õlale wõtab, ehk sadula külge seob. Palawad päikese kiired teewad wee seal sees aga nii soojaks ja maitsetumaks, et Taaweti ihaldus wärske külma wee järele väga aru saadaw on. Niisugust janu on Taawet küll sagedasti kannatanud, mispärast ta ka oma hinge janust elawa Jumala järele nii südamesse tungiwate sõnadega teab rääkida, kui ta hüüab: „Otskui hirw kiskendab weejade järele, nõnda kiskendab mu hing Sinu järele; mu hingel on janu Jumala järele, elawa Jumala järele!“ (Laul 42:2, 3.)

Teel puutume kofku wäikeste, tihedalt astuwate eesli karawanidega, kes kurdide, puuwilja ehk mõne muu maasaadustega koormatuna Jerusalemma turule sammuwad; siin tuleb kõrbe sügawusest rändaw hull wäwilisi beduiiniseid, kes sinnaamasse oma äri ajama lähewad. Kamelid astuwad mööda teed pikkamisi, järele mõeldes, kui loeksid nad samme Taaweti linna.

Õuna-õhtu pool paistawad Frankbergeti kuldid, mis oma nime olla saanud pärast usurändajate wiimast pikka wastupanekut Islamite wastu. Seal on ka Heroodium, kus Herodes Suur on maetud.

Paremalt poolt paistab meile kätte kristlaste suur tüla Bedjula, mille kohta palju wagu jutte räägitakse, ja otse tee ääres Kubbet Rahil ehk Raeli haud oma walgete kuplitega. Haua üts lähleb kabelelt, mis pakfude lukus ustega ja kiwi hunnikutega on warjatud. Siia rändawad muhameedlased, kristlased ja juudid, wiimased leina pisaratega. Ehitus on moodne ja paik näikse piibli järele ka wäga tõenäoliseks olewat. 1. Saamueli raamatus 10 p. 2 §. ütleb Saamuel Saulile peale seda, kui ta teda kuningaks oli wõidnud: „Kui Sa minu juurest ära lähed, pead Sa Raeli haua juures, Benjamini rajal kahe mehega kokku saama . . .“ Sedosama räägib ka 1. Moos. 35:19: „Siis suri Rael, ja maeti Efrati tee ääre, see on Betlemm.“ Walusalt kaebab Jeremia:

Betlemma täht.

„Siidimist kuulusse Raamas, kaebust ja kibedat nuttu: see on Rael, kes oma lapsi taga nutab, ta ei tahtnud ennast oma mures trööstida lasta, sest tema lapsi ei olnud enam.“ Nendesamade sõnadega laulawad ja nutawad juudid weel tänapäew.

Niiid jõuame Betlemma, selle uue seaduse kõige tähtsamasse paika. Bet-Lehem, „Leiwaja“ araablaste Beit-Lahm mahutas wähe enne sõda eneses 11.000 elanikku, kes peaaegu kõik ristiusulised olid, suuremalt jaolt Kreeka katoligid. Linna serwades paistawad esimeseks walged ehk kirjud majakesed, mis oma ehituswiisi poolest ei hommikumaa ega ka õhtupoolsetelt elanikkudelt pärit ei ole. Need on Siiria ja Araabia kaupmeeste ehitatud, kes aas-

tate jooksul Dõuna Ameerikaga kauplesid ja wiimaks kodusse pöörates, wäikse Betlemma serwadesse elama asusid.

Mööda kitsast tänavat sõidame linna. Müüri piiratud aias asub Saaweti kaew, kust need kolm meest temale Refaimi lagendikule wett wiisid.

Hommikupoolel linna serwal seisab Maaria ehk sünnimise kirik, mis keisri Konstantiini ema Helena olla lastnud ehitada ja seega enam kui 1500 aastat wana; seda peetakse kõige wanemaks kirikuks, mitte ainult terwes Palestiinas, waid ka terwes maailmas. Kirik on lihtne wõlwimata hoone, mille katus seedripuu taladel seisab ja lagi sellepärast madalaks olla ehitatud, et muhameedlased ratsahobustega ei saaks sisse sõita. Neli rida 20 jala kõrguseid kiwisambaid jaotawad kiriku wiide jalku. Seinud ehiwad tahwliid püha ajaloo kirjeldustega. Kirikus on aegade jooksul Kreeka, Ladina ja Armeenia preestrite ja munkade wahel palju tülisid olnud, sest igaiks tundis emast peremehe olewat. Iseäranis mõned jagude piiriäärseid afnad ja osad on kestwaid tülisid sünnitanud. Trepp wiib meid alla sõime kabeleisse, mis umbes 35 jalga pikk ja lai ja 10 jalga kõrge on. Koopa pörandal ümbritsewad kuldtähte sõnad: „Hic de Virgine Maria Jesus Christus natus est“ (Siin on Jeesus Kristus neitsist Maariast sünninud). Nende sõnade kohal laes ripub terve kogu mitmesuguste usufeltside lampe. Täht, mis ligemale kahestuhat aastat tagasi tarkadele teejuht oli, olla just selle kohta peal seisnud, kus tema kaju niiid pörandal näha wõib. Sõime, mida waatajatele näidatakse, on marmorist, mille kohal ripuwad wiis Ladina lampi. Selle taga seisab wäike pilt, mis Jeesuse sünnimist kujutab. Üks altari pühendatud tarkadele ja üks teine pilt kujutab neid palujatena. Siin krooniti Balduin 1101. aastal jõulu ajal kuningaks. Siia tungiwad rahulikel, iseäranis jõulu aegul lugemata hulga rändajaid. Siin on ta täis auru, wahaküünlaid ja tulelonte, nii et raste on endale läbi pääfeteed leida.

Hommikupoole minnes jõuame sinna heinamaale, kus karjatsed wõsel oma karja hoidsid, kui nad inglid nägid, kes neile Jeesuse sünnimist kuulutas. Niisama näeme ka niiid seal karjast oma pika kepiga, hulga lammaste poolt ümber piiratud, oma karja hoidwat. Nagu Inglis Dr. theol. F. W. Farrar kirjutab, olla umbes poole tunni tee Betlemmast eemal wäike lagune kabele, nimega „Inglid karjastele“ mis arwatawasti sama kohta peale olla ehitatud, kus inglid karjastele ilmusid.

Nii siis näeme, et praegusel ajal kõik need tähtsad kohad oma algkujust kaugelt wõõraks on muutunud ja nende ümber palju jutte keerleb, milledest suur osa selleks on wälja mõeldud, et usurändajatelt raha ja muud warandust wälja pigistada.

Et aga ligemat pilti saada, misugune nägi wälja paik, kus Jeesus sündis, tuleb meil pöörata kaugemale Jeesuse sünnimise paigast, ja waadata sarnaseid wõõrastemaju, mis kord Betlemma linna serwas oli.

Dr. Farrar, kes aastal 1870. ise kõik need kohad Palestiinamaal on läbi käinud, mis piibliga ühenduses on, kirjutab Jeesuse sünnimise paiga kohta järgmist:

Selleaegse Siiria küladel öömajad (khanid ehk karawanferaid) olid wististi oma sisemise ja wälimise oleku poolest nõndafamafugused, nagu neid nüüdsel ajalgi Palestiinas leitakse. Niisugune khan on madal, tahumata kiwifest, wiletsalt kokkuseatud hoone. Ta on neljanurgeline ja annab häda pärast warju lojustele, kes lausa taewa all, ning reisirjatele, kes wõlwalusel aset leiawad. Seewan ehk koja kiwipõrand on jalg ehk faks kõrgem, kui õu. Säherdusi öömaju on suuremaid ja wähemaid, kuid ifka on nad nõnda ehitatud, et terwes khanis wõib näha, mis keegi teeb. Teekäija siin muud ei leia, kui ulualust ja warju. Kõik muud peab ta enesega kaasa tooma, olgu see söök ehk magamise riided. Ise peab ta oma lojuste eest hoolt kandma, ja neile lähemast allikast wett tooma. Ta ei oota ka, et temale sarnasel kohal abi antakse, ja maksab natuke selle eest, et seal tohib olla. Suhtub aga, et leewan juba täis on, siis peab hiline tulija sellega leppima, et ta õue palja maa peale maha wõib heita. Siin kaitseb ta end, kui ka omafseid roppuse ja tooruse eest, niihästi kui see niisuguses kohas, kus hobused, kamelid ja hobueslid aset peawad, wõimalik on. Keegi, kes Hommikumaal ei ole reisinud, ei tea arwatagi, mis see peab kannatama, kes kõige selle haisewa põhu, kitsikult koosseiswate lojuste, hulkuwate koerte ja julgete hulguste lähedal peab õõ läbi olema.

Palestiinamaal on jagedasti terve khan, ehk wähemast see ofa, kus elajad seisawad, ühes neis koobastes, mis seal lubjakiwi mägedes nii hulgani

leitakse. Näib ka, et Petlemm Ewratas nii on olnud. Arwatakse, et Jeesus ühes niisuguses koopas on sündinud.

Celpooltööd kirjeldusest leiame, et Jeesuse sündimist kõigiti hommikumaa hädaohud ümbritsefid, sest juba rahulike aegadel oli rändamine küllalt kardetaw, weel enam aga sarnasel ajal, kui Rooma keisri käsk kõik maa pani kihama. Teades aga, et rahwa üleskirjutamine ühenduses seisis Rooma riigi poolt rahwa peale pandawate maksudega, mis Juuda rahwale ei meeldinud, oli hädaohud weel suurem. Ja nagu meie Apostlite tegude 5 peat. 37 salm. loeme, kogus keegi Kalilea mees Juudas just rahwa üleskirjutamise ajal hulga enesega, keda ta kõrbe wiis, kus ta Rooma maawalitsejatele ja keisrile maksu maksmise wastu töötas, mille pärast wariseerid ka Jeesusele küsimuse ette panid, kas peab keisrile kohturaha maksma või ei, nagu seda Matt. 22:17. s. loeme. Ehk küll ei ole öeldud, et tema wäljaastumine just esimese üleskirjutamise ajal sündis, mil Jeesus sündis, siiski wõime arwata, et rahwa meeleolu sarnasel ajal mitte kõige rahulikum ei olnud.

Kõigest sellest järeldame, et Jeesuse sündimine igast küljest hädaohutudega oli ümbritsetud, ja see kõik tõendab meile Jeesuse armastuse suurust, et ta kõige selle juures tagasi ei astunud, ega aega ei wiitnud, waid kui aeg täis sai, tuli ta IJa tahtmist tegema.

Kas ei kihuta see ka meid enam IJa tahtmist tegema, kuigi ka meid mõnikord seal juures hädaohud ähwardarrad.

Üleskutse usule

ehk

Kui palju on sul oma peremehele wõlgu?

Egiptuse misjonäär A. Liblik.

(Lõpp).

VII. Wõitke Muhamedi ilm Kristusele!

Kõik hädaohud ja raskused, mis misjoni tööl Egiptuses ees seisawad, ei ole kunagi põhjuseks, et peame nõrgenema ja tagasi pöörama, waid nad kutsuwad meid uutele tegudele. Need kes on muhameedlaste hulgas tööl ja kes neid ewangeeliumi sõnumitega, on katsumas ärawõita, ei kutsu meid mitte taganemisele, waid hüüawad — „edasi, edasi, saatke tagawara wägesid“. Nad teawad, et selles suures sõjas ei ole meil midagi muud karta, kui meie eneste laiskust ja ajawiitmist. Wõitlus on Issanda päralt ja wõit on ka Tema päralt. Jeesuse Kristuse armastus, mis misjoni koolides ja haigemajades ja nendega läbikäimises, kui ka misjonääri e elus ja surmas nende heaks on awalikuks saanud, on nende wihawaenu aegamööda ärawõitmas ja nende silmi lahtipäästmas tõe ära tundmiseks. Meie näeme oma silmaga, kuidas kõrged ja paksud müürid wähaawal pudenewad ja need, kes meelega meist kaugel seisid, meie poole tulema hakkawad.

Wiimane suur ilmasõda on ka omad jäljed misjoni tööle Moslemite hulgas jätnud, ja tänuliku meelega näeme meie, kuidas asjad, mille järeldusi meie kartsime, Jumala käe all on „heaks“ tulnud ja isegi Jumala riigi „kasuks“ olnud. Moslemite eneste hulgas on praegu suured, wägewad wäed tegewuses mis walmistawad ewangeeliumile teed. Tuhanded nende hulgas ei ole oma usuga rahul ja salaja on nad ühte Wahameest igatsemas, kes neid Jumala juure wiib ja päästab. Nad otsiwad Jeesust Kristust taga, ehk nad Teda küll ei tunne, aga Augustuse sõna läheb ka nendele tõeks: „Meie hinged on rahutumad meites, kuni nad sinus rahu ja hingamist leiawad!“

1906. aastal pidasid kõik misjoni seltsid kes Moslemite hulgas tööle olid Kairos ühe üldise koosoleku ära. 29 misjoni seltsi olid oma saadikut sinna saatnud, ja nende keskel walitses imeline üksmeel ja wäljawaade töö põldudele. Üleskutse kodumaalistele ristikogudustele saadeti sellelt koosolekult, meeste ja naiste

poolt, kes oma armastuse oma jõu, oma teenistuse, jah, — iseennast sellele tööle olid äraannud. Nende kiri oli umbes järgmine:

Seal on üle 200 miljoni inimesi ilmas, kes meie Issandat Jeesust Kristust, meie Önnistegijat ja Jumala Poega ära salgawad, ja nende häda on kui koorm meie südametel. Sellel praegusel koosolekul oleme meie Moslemite waewalist seisukorda mitmelt poolt silmitsenud, oleme ka tööwiisi nend hulgas läbiwaadanud ja läbirääkinud, ja nende seisukorda läbimõelnud, kes nende usu on maha jätnud ja uueks loomaks on saanud usu läbi Jeesusesse. — Meie oleme kõik ühelmeel elanud, et meie kohus on ühelmeel edasi tungida ja kodumaaseid kogudusi kaaswõitlusele üleskutsuda. Kogudused ühel meel ja iga usklik isiklikult peab rohkem tegema, kui ta tänini on teinud, et töö muhameedlaste hulgas wõiks edeneda. Meil on rohkem Püha waimuga täidetud töötægijaid tarwis, ja neid, kes tahawad tulla, peab selle töö tarwis iseäralisel wiisil ettevalmistatama. Meil on tarwis enam häid traktaate laialilootamiseks. Meil on tarwis suurtesse linnadesse misjonääre elama saata ja Moslemite edasijõudmist pagana maisse tagasi hoida, „ja kõiges selles on meil teie kaastöötamist tarwis“.

Peale selle kirjutasiid naismisjonäärid sellelt koosolekult ühe kirja järgmise sisuga!

„Meie, naismisjonäärid, Kairo misjonääride koosolekult soowime mõni sõna oma moslemi õdede pärast oma õdedele Inglismaal, Ameerikas, Prantsusmaal, Saksamaal, Schweitsis, Daanimaal, Norramaal, Rootsis, Hollandis, Austraalias ja Nev-Sealandis kirjutada. (Pange tähele, et suur Wenemaa on nimetamata jäetud, sest et seal kedagi ei olnud, kes seal töö oli. Terwel suurel Wenemaal ei ole ühtainustki misjoni kooli, kus töölised wõiksid misjoni töö jaoks koolitatud saada. Mul on häbi selle peale mõelda ja loodan, et ehk aeg ei olegi kaugel kui sealgi asjad tesiti on) — „Kuna meie suure tänu tundmisega Jumala önnistust siin ja seal Tema tööpõllul Moslemite hulgas oleme kuulnud, on meie südamed siiski täidetud waluga, teadetest, mis mitmelt poolt on koosolekule saadetud, ja mis meile näitawad, et meie tänini ainult ühte üliwäikest jagu Moslemite seast oleme puutunud. Meie hinged on alla waotatud, kui meie neist teateist kuulsime, kui sügaw pimedus weel igalpool walitseb ja kuidas meie Moslemi õed on alla rõhutud ja wangistatud.

Esimeseks — nende ihulikud kannatused, mis sellest wälja kaswawad, et lapsi mehele pannakse; nende meeste määramata wõimu ja walitsuse poolest naiste üle — olgu see isa, wend, abikaas ehk poeg — igalühel neist on õigus naisterahwast halwaks panna ja lüüa; nende wõimaluse pärast, oma eest kohtus ehk ülemate ees rääkida ja oma õigust nõuda, nende paha kommete pärast, et nad tarwitawad

kihwitiseid rohtusid, et endid erutada ehk uimastada, oma kurba seisukorda unustada püüdes.

Teiseks — nende kannatused, mis hariduse puudusest tulewad — nende ühetaoline eluwiis, milles nad alati kartuses ja wäristuses orjadena oma lahutamist omast mehest kardawad, nende alaline kartus nägemata kurja waimude eest; surma kartus; õige armastuse puudumine, neil ei ole „kodu“, mille läbi perekondlik elu koledasti rikutakse, niihästi wanemate, kui laste wastu, nende kannatused, mis kadedusest wälja kaswawad, mis on igas perekonnas siis, kui mehel mittu naist on.

Kolmandaks — nende waimulik kannatus ja walu ilma Jumala tundmiseta, kes temale muud ei ole, kui kõwa südamega walitseja, kes ülekohtu teeb, ja kelle ülekohtule ta teadmatul kombel wastu paneb.

Meile näib et sellest kasu ei ole, kui meie walju häälega meeste tooruse ja ülekohtu wastu karjume. Meie ei leia kustki mujalt abi nende pattude wastu, kui ainult selles, et neile waestele naistele Jeesust Kristust wiia, kes nend pattude pärast suri, et neid patu nuhtlusest ja walitsusest wabastada.

Meie peame neid õpetama armastuse läbi oma meeste südameid ärawõitma ja nõnda elama, et nende mehed neid usaldama ja austama hakkawad, sest meie usume, et Jumal on iga mehe südamesse wõimalust pannud — armastada.

Seal on umbes sada miljoni naisterahwaid Moslemite hulgas. Ja kui meie aru saame, mis see tähendab, siis mõistame peagi, et meie üsna teisel wiisil peame tööle hakkama. Kui neid aidata ja ülestõsta tahame. Meie anname nõu, et iga kogudus kodumaal, kes enese seast töötægijad on saatnud, saaks uue waimustusega ja iseene se ärasalgamisega nende taga seisma, kes on läinud, nii et uued wärsked sõdijad peagi wanadele appi tuleksid, et nende käsi kinnitada. Prahti on palju ja töötægijaid wähe — ning nende jõud nõrkeb nobedasti lõunamaade palawa päikese kiirte kurnamise all. Meie hüüame Teile uue waimustusega! „Uskuge Jumalat!“ Tema ütleb: „Tõesti, tõesti, mina ütlen teile, kui keegi ütleks sellele mäele: saagu sa üles tõstetud ja meresse heidetud — ja ei kahtle seal juures, w a i d u s u b — sellele peab see nõnda sündima. Ühtegi ei ole teile siis wõimata!“

Sõjawäljal Islami usu wastu seisab õhukene rida pikal wõitluswäljal, ja nende wõitlejate appihüüe, mida eelpool oleme kuulnud, ei pea mitte asjata olema. Nende üleskutse wõitlusele on üleskutse usule ja iseene se ärasalgamisele. Ta on üleskutse, mida meie ei tohi kõrwale panna, et siis, kui meil rohkem aega on, seda läbikaaluda ja järelmõelda, waid mida otsekohe peame kätte wõtma. Ta on üleskutse õieti

ettewalmistatud töölistele, kes teadwad, kuidas ühele usuõpetusele mis wäga „keeruline“ on, teele wastuastuda ja seda ärawõita. Töö muhameedlaste hulgas nõuab enam ettewalmistust, kui töö, kuski täiesti harimata pagana rahwa hulgas. Misjonäärid peawad muhameedlaste hulgas nende kirjandusega ja nende usuõpetuse peasisuga tuttawad olema, kui nad nende wastu wäljaastuda tahawad. Ewangeliseerimise töö tarwis muhameedlaste mail läheb meile kõigepealt mehi tarwis, kõigeparemaid mehi, keda ristikogudus suudab anda, mehi, kes nagu Henry Martin, Isidor Löwenthal, Jon Keich-Falconer, Piiskop French, Peter Zwemer ja palju muid, kes oma hingamisse on läinud, oma elu kalliks ei pea, waid seda keelmata altarile panewad, kui nende kuningas seda neilt nõudma peaks. Meile läheb mehi tarwis, kes nende miljonite rasket koormat oma hingel kannawad ja, nagu Abraham wanal ajal, hüüawad: „Oh et Ismael Sinu ees wõiks elada!“ Meile läheb mehi ja naise tarwis kes „on nägemist näinud“ ja oma Issanda hääl! kuulnud, mis neile ütles: — „mine“ — ja nad kuulsid Ta sõna ja astusid wälja usus. Kui kaua kannatab ristikogudus, et tema usu Alustaja ja Ülem-saatja, tema Õnnistegija ja Ärapäästja weri tallatakse miljoneist jalge alla ja mikski ei panda sellepärast et nad on petetud?

„Isa, tund on tulnud, austa oma nime!“ palus Jeesus ligi kahetuhanda aasta eest siin maa peal. Kristuse au aga kantakse miljoneist hingedest Muhamedi jalge ette. Tõesti meie Issand ootab igatsusega ja pika meelega, et Tema oma kannatuse wilja kätte saaks ka moslemite hulgas. Wanaaegsed ristirüütlid olid omale mottoks wõtnud: „Jumal tahab seda!“ Ja sel ajal oli inimestel tuhat kord suurem õhus ja igatsus ja iseenese ärasalgamine awaldatud, et ühte tühja hauda Jerusalemas türklastelt ära wõtta, kui seda tänapäew usklike hulgas on leida, et neile elawat Õnnistegijat wiia. Kas see ei ole meie kohus, nende sõjakisa ja motot uuesti üleswõtta ja omandada, ning waimu mõõka käeshoides usu rõõmuga wäljaastuda, hüüdes: „Jumal tahab seda!“

Petlemmas, kus Jeesus oli sündinud, hüüti tänapäew wiis korda päewas Muhamedi nimi

minarettide pealt wälja, aga kus Muhamed oli sündinud, Mediinas, ei ole tänapäew ühelegi Kristlasele luba sisse astuda. Palestiina maa on praegugi weel Türgi walitsuse all, kes oma poole kuu endise templi kohale oma Moshee üle ülespanid. Ja kristlased waatasid waitolles pealt! Tänapäewgi seisab Morija kaljul ohwri kiwi ümber, kus Abraham oma poega Isakit usus ohwerdas, suurepäraline Moschee — ja juutidel, kelle õigepäraline palwetamise koht ja püha paik see on, ei ole luba templi platsile astudagi. Nad seisawad tänapäewalgi müüri taga nuttes ja oodates, et sisse saada — ja nad ei oota asjata!

Mis on meie kohus, wennad ja õed, seda teades ja asjalugu pealt waadates? Kas peame, kas tohime nõrgad käed wäsinult maha lasta langeda, öeldes: meie oleme jõuetumad, ülesanne on liig suur, meie oleme teiste hädadest ümberpiiratud ja peame siin appi minema, wõi kas peame oma suure ja aulise Kuninga sõna kuulma ja tõttama, Teda Ta troonile tagasi aitama, mis waenlane on Temalt ära kiskunud? Jumal tahab et Kristust Jeesust peaks austatama ja kummardatama päikese tõusust kuni loojani — olgu meie südamlilik wastus: jah, aamen! iga Islami kindlus meie Jeesusele! — Mingem sõtta, mitte mõõgaga ja suurtükiga, waid waimu sõjariistadega ehitatud, walmis, ise enese ärasalgamises ja armastuses neid teenima ja nende eest surema, kes armastust ei tunne.

Jumal tahab seda, sellepärast peame meie seda tegema, Jumal tahab seda, ja Tema wiib selle läbi. Jumal tahab seda — sellepärast tahame meie palwes wõidelda, et Tema riik tuleks ja Tema tahtmine sünniks ka muhameedlaste mais.

Kui nüüd Islam üleskutse usule on, siis usk peab seda üleskutset wastu wõtma ja wäljaastuma, sest ainult, need, kes Jumalast on sündinud, wõidawad maailma ära, ja meie usk on wõit, mis wõidab. Ja kes on see, kes maailma ära wõidab? Ainult see, kes usub, et Jeesus on Jumala Poeg!

Hing — kui palju oled sa oma peremehele wõlgu? (Lõpp).

Mõnda uskliküliõpilaste konwerentsist.

Oli sügis 1921. a., kui kogusid mõned uskliküliõpilased, et lahendada nii mõnda küsimust, mis tekkinud liikudes üliõpilaskonnas. Esmalt, kuidas koondada neid usklike noori, kes walguwad Tartu? Siis kuidas omada kooskäimiseks soodsaid ruume? Mil kujul korraldada kooskäimisi? Kandsime endi soowid ja küsimused Issanda ette, tema oli meiega — ning meie saawutasime toa, kus kogu talwe jooksul oli meil wõimalik koos käia. Mitmed liitusid meie ringi. Meie kooskäimised kujunesid omawahelisteks iganädaliseks piiblitundideks — awalikule tööle tundsi liig jõuetumaina. Armsad olid meie piiblitunnid, kus Issand nii mõnda wõis rääkida, meie isiklikuks õnnistuseks ja kaswamiseks.

Saabus talwe järele kewade, tuli suwewaheaeg. Enne meie lahkumist tegi K. L. Marley, kes ise küll Saksamaal oli, aga siiski üliõpilaste gruppi südames kandis, meile ettepaneku suwel koguda läbirääkimisteks ja nõupidamiseks, et leida teid ja abinõusid, millega wõiks wõita üliõpilasi Kristusele. Kohaks määrati Loksa. Rõõmuga terwitasime seda ettepanekut ja lahkusime soowiga, et Issand meid lubaks koguda konwerentsile.

Reedel 28. juulil Tallinna Sadamas wõisimegi rõõmsas jälleagemises üksteisele kätt sirutada. Jäid tulemata mitmed meie sõbrad, kelledega ühiselt oleksime rõõmu wõinud jagada. Südamest rõõmustades wõisime terwitada endi keskel armsaid wendi K. L. Marley'd ja K. Kaups'i

abikaasadega. Meie seltskond seisis koos kümnest liikmest. Asusime laewa „Kungla“ laele, kuhu kogu sõidu ajal jäime. Algas sõit. Walge wahuga kaunistatud lained kord tõusid kõrgele ja waosid jälle sügawusse — meri mängis. Pääksee helgel aga hiilgas merepind sünnitades sädelewat wastuhelki. Ma waatasin merd, kuul-in ta wägawat kohinat, tahtsin ära mõista ta mõtteid, leida ta sisemise jõu allikat, mis paneb ta välispinna kihama; tahtsin leida temas omadusi, mis wälja mananud nii paljudel poeetidel ilusad luule sünnitused.

Meri, sind kiidetakse, aga jäetakse nimetamata su sünnitajat. Oieti aga laulab Taawet: „Taewad jutustawad Jumala au ja taewalaotus kuulutab Su kätetööd. Tema päralt on meri ja tema on ise seda teinud!“

Mööduwad Paljassaar, Naissaar, Aegna ja Prangli saared, jõuame Papi lahte. Veel wähe õõstumist merel, juba paistawad Lokska pikad wabrikukorstnad. Sillal teretawad meid wastutulnud usklikud. Hea on wete tagant leida eest usuoõpru, kellele südamest wõid kätt sirutada. Sammume liiwaseil mändealuseil teil ja jõuame maija, mis meile puhkepaigaks korraldatud. Mõnus wärskus täidab rinda, elustab meeli — siin pole waikist rahu segamas suurlinna mürin ja askeldus, puudub ka linna kihaw mass. Waikus lehwib ümbruses ja täidab hinge.

Laupäewal algab konwerents palwe ja lauluga. Kirjalikult terwitawad meie konwerentsi w. Parkja ja Wahkal Otepäält salmidega 2. Moos. 17:11 ja 1. Saam. 17:17. Järgneb piiblitund w. Kaups'i juhatusel Rooma 5 p. „õigus usu läbi“ ja Lunastustöö, w. Marley — Teosoofia ajalugu, w. Michelson — haritud noorsoo seisukoht usulisel küsimusil. Näidates, et mõistusega arusaamine usust, takistuseks muutub puht usule. Selgub, et üliõpilastes siiski üks waba koht südames on — altar tundmata Jumalale. Soowitakse usuga tungida nende ligi, äratada huwi, kasutada koosolekuid, kuid kõige rohkem wajame palweid, et Jumala Püha waim wõiks ärkamist saata.

Õhtul on kohalises seltsimajas kuulutuskoosolek ses majas, kus harilikult kuulutab piduliste naer ja käte plagin, kus keerlewad tolmu pilwest ümbritsetud tantsijate paarid, — täna aga hüütakse siin: „Meie kuulutame Kristust, kes meile ärapäästjaks ja isikliseks lunastajaks saanud, keda ka teile soowitan!“ Kutsutakse üles Kristuse juure tulla, maalikatakse kuulajaile waimusilma ette pilt Kolgata kannatust, juhataatakse kuulajaid Kolgata mäele surewat Päästjat waatama, kes walmistas patustele lunastustee õndsusele.

Koosolekut kaunistawad koorilaulud ja deklamatsioon. Usu seeme külwati, wõtaks Issand lasta seda wiljaks walmida.

Õhtu hämaruses lahkuwad koosolijad. Lauldes samub aga noorte rühm, mändealusel teel läbi waikse õõ — oma asupaigale.

Järgnewa päewa — pühapäewa — saatsime mööda Pärispäält, kus oli uue palwemaja awamine. Järele oli meile saadetud hobused, ning ühinedes Rummu-Walklastega sai meid suur rong. Pidulik oli sõit läbi mühawate männasalude. Talu, kus meie peatasime, oli ehitud kaskedega eest ja seest — seda kõik oli teinud armastus see ja südamik.

Ja liiwasel palwemaja õuel põlwitab rahwa hulk — tänades Isa selle suure wõidu ja abi eest ja paludes teda, et ta ses majas wõiks meid oma õnnistustega täita ja esimesena ses aset wõtta, siis awab w. Lipstok ukse, kutsudes sisse külalisi ja oma rahwast. Ka see koda on rikkalikult ehitud wannikutega. Saal ei mahuta kõik rahwast endasse, rühmad koguwad akende taha. Wägewalt kostawad üldlaulud: „Ma kummardan sind armu wägi“ ja „Truu Jumal wõta sina ses majas elada“. W. Lipstok loeb üles 1. Kor. 1:22-23 ja ütleb: „Meie tahame siin kijas teile Kristust alati kuulutada!“ K. L. Marley soowib, et maja wõiks Petestaks olla, kus paljud wõiksid terweks saada. w. Mill, — et ses majas wõiks Kristus saada seletatud. Kõnede wahel laulwad waheldamisi Rummu-Walkla ja üliõpilasgrupp. Pärast lõunat järgnew koosolek

on tuntawalt soojusega täidetud. Kallid olid ettekanded, laulud ja kõned, kujukas oli wõrlus Saalamoni tempel — kui Jumala kogudus ja selle ehitamine.

Ilus pilt awanes ka Pärispäärannalt, kus suured kiwid olid paisatud merre. Meri oli wihane, kihwtiselt kihisedes hüppasid lained kaldale, tahtes matta kiwe oma alla, neid häwitada. Kõrgele pritsiwad, wõitluses tantsiwad tilgad, walge waht see killuneb wõitluses, laguneb ja kaob. Tuleb isu üle hüüda wõimsast mere mühist otsegu Demosthenes seda tegi — wõita laintegi müha, kuid sõnata waikin ja waatlen isuga tormilist merd.

Meie lahkume Pärispäält wõluwaid mälestusi kaasa wiies. Pime oli, kui jõudsim Loksale. Siin veel pidutseb noorus: on kuulda naeru ja üleemeelseid huikaid.

Järgmisel päewal kestawad edasi konwerentsi ettekanded w. Kaups'i poolt. Rooma 6 p. „Elu surma läbi“, Rooma 8 p. „Wabadus waimu läbi“, „Lunastustöö“, „Piibli uurimine“ ja w. Marley „Teosoofia ajalugu.“ W. Mill käsitab küsimust: „Mis nõuab üliõpilastöö ja kuidas wastame meie nende tarwidustele?“

Usklik üliõpilas grupp.

Ta kujutab praegust üliõpilaskonda, kelle pääle wiimase ajajärgu sõjaolud on halwalt mõjunud, puudub energia, paistab loidus, puudub huwi usuga tegutseda — wõetakse elu ta igapäisusega, millele järgneb Nirwana oma mittemillegiga, ta on ükskõikne mass, kes pole heaks arwanud juurelda elu ja ta sügawuste üle, on küll aga hulk lõõksõnu see kohta omandatud. Kuna aga korporatsioonid walmistawad neid elule omada tulewikus tähtsaid seisukohti, leida teid kerget ja ilusaid seltskonda, teha kärjääre. Neid wõiks jaotada ühed, kes omandanud kindla ilmawaate ja teised kahtlejad.

Kuidas wastame meie nii suurele tööle? Hoida eeskätt usklikke juurewalgujaid sattumast selle kihi elukeerdu, pakkuda neile sõrbrasüdan ja usaldawat kätt, seks aitaksid omawahelised koosolekud, milleks jälle wajame kodu. Headeks abinõudeks on ka raamatukogu, lehed ja abiandmised. Meis enestes aga peab olema usu tugewus, kindlus ja jõud, et teisi wõita.

Läbirääkimistes, mis järgnewad, jagame töö omawahel. Missugune peaks meie rühma töö tulewikus olema? Soowitakse mitmekesistada: piiblitunnid, referaat õhtud, tee õhtud ja kutsekoosolekud.

Et konwerents meid wäga rikastanud, jääb üldsoowiks Jumala abiga tulewal aastal jälle kokku koguda, kuna sügisel juba alata grupis aktiivselt tööle.

Kaunid mälestused on säilinud mu meele sest ilusast suweajast Loksal, pildid elawad on alles. Tundsim Kristuse armastuse põimiwad paelu endid jälle kõitma. Ius oli wiimane õhtu mererannal, asusime pehmele liiwale tüseda männa alla. Õhtu pool küljel awanes waba waade merele. Mõnda kõneldi ja lauldi siin. Wahepeal on wajunud päikene loodele. Ta wiimased kiired kuldawad üle puie latwad, kuldab pilweid, mis

kerkiwad üles, palistab neid kuldtikandusel ja siis kaob, otsegu merre wajus. Teda pole enam. Ta hauld aga awaneb fantastiline kaunim wärwemäng. Kaunid wärwid, mis peitusid päikeses annab edasi ta loodel. Pilwedest tekkiwad linnad õieti massiivsed kumerate kuplite ja terawate tornidega otsegu sahwimeres ujuwad nad taewa foonil. Saladuslik käsi aga häwitab selle ühel hoobil, ilmuwad uued kujud, mis jälle lagunewad, sääl aga ilmub hiigla neitsi wäljasirutatud kätel kandes lahtilöödud raamatud — nagu tahtes awalda saladusi tas peituwaid — aga juba ta häwines. Wahelduwad kujud. Kahwatawad wärwid, nad on oma sahwitikuse kaotanud. Laas tumeneb. Tahaks ikka weel waadelda seda loodusmängi, mille kutsunud wälja päike.

Nüüd on ka meri elawad wärwid päikeselt saanud. Tasa weerewad lained, meri laulab, ta laulab laulu kustunud päikesele.

Pealejõudwa õõ härmas laulawad noored: „Issand wii mind allikale — warja sa mind ise armas Önnistegija.“ Öö waikuwaid heliseb ta kaugele üle mere sulades ühte lainete rütmiga, tungib läbi mände tihniku kaugele, aga ka üles . . . Kuu on üles tõusnud ja juba waatab ta üle mäna latwade. Öö warjud weniwad pikaks.

Me seisame reisiwalmis sillal ootes millal jõuab wesilind, wõtab meid kaasa ja kannab üle weewälja pealinna. Pea jätab kaugele meist maha Loksa, oma punatutiliste mändega, merega ja waikusega. Tallinnas lahkume igaüks oma poole, et jõuda koju.

Ja südamest tohtsime Issandat tänada, kes wõimaldas meile kokkutuleku kaunimas looduse hõlmas, kus wõisime tunda, kui helde on Jeesus, kus wõisime aga ka õppida tema tahtmisi, mis ta tahab, et meie peame tegema, seal kus meie oleme. Ja ka kaunimad suweilmad lubas ta meile.

Annaks Jumal, et püha armastus tuli, mis tema meie südames sütitanud, wõiks õieti loita, et meie tema nobedad käskjalad wõiksime olla, et elawa weejõud wõiks üle ujutada ka Tartu ülikooli. Oh, et meie tema werelipu wõiksime kõrgele tõsta. — Jeesus on seda wäärt!

Südamest on tänada meie armsaid wendi Marley'd ja Kaups'i, kes omast soojast armastaja südamest meile palju on jaganud, aga täname ka neid, kes meie tööle on kaasa tunnud ja kellede lahtised käed selleks olnud.

Usume, et Aaroni ja Moosese käed meid weelgi meite wõitlustes kinnitawad.

—y. S.

Kopenhagenis põhjariikide C. E. esitajate konwerentsil.

K. L. Marley.

Dr. Clarki soowil sõitsin Kopenhageni, et osawõtta põhja riikide C. E. esitajate konwerentsist. Sõitsin Hamburgist Rostocki, kus saksa C. E. ülisekretääri õp. Blecheriga kohtasime. Õhtu oli ühe gymnaasiumi aulas noorsoo koosolek, kus mõlemad kõnelesime. Õp. Blecher kõneles: Ilma katastrophw ja noorsoo liikumine,

wastu. Mitmest tollimajast ja ametkohast tuli läbikäija. Rong sõitis laewale. Uikus wile, liikus laew, ning kaugemale ja kaugemale jäi Saksa rand. Clark kõneles önnistud C. E. koosolekuist Ungaris ja Poolas kui ka Saksamaal. Meie Eesti C. E. tööst oli wäga huwitatud ja päris kõike üksikasjaliselt. Kahjatses, et see kord Eesti ei saanud. Rääkides kalli Issanda wiinamäe tööst weeresid tunnid ruttu. Juba paistis Daanimaa rand. Jälle kihutas rong edasi. Weel kord sõit laewal ja siis otse rongiga Kopenhageni suure jaamahoone klaaskattuse alla, kus rong ähkides peatas. Jaamas wõttis meid wasta kohalik Herrnhuudi wennastekoguduse wanem. Korter oli meile walmistatud misjoni wõerastemajasse. See maja on kõige uuema nõuete järel sisse seatud, kus walitseb eeskujulik puhtus ja waikus, on ju kõik teenijad majas usklikud. Õp. Blecheriga elasime alumisel korral ruumikas ilusas toas, Clarkid ülewal. Kuigi elu kallis süüakse Daanis haruldaselt hästi, iseäranis kui Saksamaalt tulete. Tutwustasime Norra ja Rootsi esitajatega, kes siingi korteris. Õhtu olime isekeskis

Põhja riikide C. E. esitajat Kopenhagenis konwerentsil.

mina noorsoo jõu allikatest. Issanda waim tegi elawalt tööd. Rostock on meeldiw, hansaaegne, mitte suur.

Teine päew tulid Clarkid, kelledega kiirrongis Warnemünde poole kihutasime. Lühike sõit. Warsti tuli meri silmapiirele, ning puhus wärske soolane meretuul kihutawale rongile

koos. Daani C. E.-lased andsid meile toreda pidusöögi, kus wennaste koguduse wanem Johansson ja õp. Kent meid soojalt Daani pinnal terwitasid.

Teine päew algasid kinnised istangud, kus C. E. töö üle põhjariikides räägiti ja nõu peeti. Esinesin pikema kõnega meie Eesti C. E. töö

üle. Suure huwitusega kuulatakse ning läkitakse Eesti noortele kõige südamelisemaid terwitusi ja soovitakse ühistööd ja läbikäimist põhja riikidega. Norra liidu juhataja lubab peagi meid vaatama tulla. (Pidi sui soomlastega tulema). Õhtuti on suured noorsoo kutse koosolekud kirikutes ja saalides. Kõneleme kõik, kõige enam muidugi Dr. Clark. Kõnelelda on kerge. Iseäranis õnnistud olid koosolekud wendastekoguduse palwemajas.

Kopenhagen on suur, kus palju näha. Siin on kuulsa kujuri Thorwaldseni kujude muuseum. Naiskirikus imestasime ta Kristuse ja apostlite kujusi, wormi täiuses. Suurepärase on ka hiigla suur raekoda. Linn on rikas kujudest. Muidugi ei jätnud ma ka pildigalerid ja loomaaeda ning sadamat vaatamata. Näha sai palju, millest siin ruumipuudusel rääkida ei saa.

Päewad olid wäliselt ja seespidi wennalikus osaduses täis päikesepaistet ja soojust. Kauni-mad mälestused jäid mul Norra kui ka Rootsi esitajatest, nii et kahju oli kui lahkumise päew kätte tuli. Sõitsid Clarkid Hollandi, Rootslased oma maale. Pidasime weel õp. Blecheriga mõned koosolekud ja siis istusime meiegi rongi, mis meid kiirelt jälle Saksamaa poole kandis.

Jaamas lehwitasid Norra ja Daani esitajad meile oma C. E. lipudega järgi. Ühe lippu andsid Norralased liikewa rongi aknast mulle kaasa, millega omalt poolt lehwitasin, kuni sõbrad silmast kadusid. Lipu tõin Eestisse kaasa mälestuseks ilusate Kopenhageni päewadest.

Issand õnnistagu meie noorte wendade ja õdede tööd Skandinawias!

Anny Dahl.

Kui õnnis on noorelt koju jõuda, „kodu“ kui armas sõna, millal jõuan ma sinna. Uskliku hinge suremine, on ainult magama uinumine

ja igaweses kodus ärkamine. Meie armsa noore õe hing oli ammu selle rõõmuga täidetud. Milles temast seda wõib oletada, on see, et ta nii sagedasti kui surma üle juttu oli, ütles:

„Kui ilus on noorelt surra, tähendab koju jõuda“.

Meie lahkunu õde oli sündinud 17-mal mail 1898 a. Olles usklikkude wanemate laps, lapsena pühapäewakoolis käies, kus ta juba warakult õppis oma Jeesust tundma. 16 aastaselt andis ta juba ennast täiesti oma Jeesusele, ja sest tunnist töötas ta truuwisti Jumalariigis. 3. aug. 1914 a. sai ta Kristuse surmaste maha maetud, ühes teise kaheksa noorega, kelledega tema ühes waikselt, kuid ennast ärasalgawalt jäi töötama. 20-mal now. 1920 a. astus abiellu. 26-mal sept. jäi haigeks ja 5-mal okt. oli meie armsa Isa tahtmine teda oma igawesse koju kutsuda. 8-mal okt. sängitasime meie oma armsa õe Rahumäele mulda, selle rõõmsa lootusega, et ülewal teda teretame.

Allika C. E. Ühingu töötas tema ühingu algusest, wõttis elawalt mitmest toimkonna tööst osa, n. n. laulu ja muusika, pühapäewakooli ja misjoni tööst. Lahkunu töötas misjoni osakonnas nii mõnigi aasta juhina. Selles töös oli Jumal temale iseäraliku anni annud, milles ta ka väga suure hoolsuse ja tulidusega töötas, ja mis Ühingu suure puuduse järgi jättis.

Jõulu õhtul.

Paljud on jõulu rahust kuulnud ja selle üle imetelnud, kuid wähestele on ta hinge sündinud.

Jõulu õhtu. Mõõda tänawaid liiguvad weel inimeste kogud. Waiksed on juba linna agulid, kuid südames kihab weel elu, kuid peagi lõpeb see, andes maad waikusele ja rahule.

Särasilmil waatawad tähed alla läbi külma ja selge õhtu; seda teeb ka kuu, waadates waikselt walgendawale lumele.

Kenalt sätendab lumi helkides igal sammul imelikult.

Mõõda tänawaid hulgub Heikki suurlinna waenelaps — mahajäetuna.

Päew mõõda saadetud mure mõtteis, külma käes küllalt wärisend ja kannatand seal juures tühja kõhtu. Oma wana seltsilisega oli tal pahandus olnud, mis peale see kurjaks sai ja teda öö korterist wälja ajas.

Kurwalt waatawad ta pilgud ümber ja ikka sügawamini püüab ta omad käed warrukatesse ajada, et soem oleks — ja edasi...

Waikne öö...

Kurwad silmad waatawad paljudest aknaist sisse, sest toad on walgustatud ja ta ta waatab julgelt, sest teab, et keegi teda seest ei näe.

Seda oli ta omas öökorteris õppind tundma — õhtu hilja koju tulles, nägi ta selgesti, kuidas ta wana seltsiline puid küdewa pliida alla pani. Olles kartlik, lukutas see alati ukse, nii et tal alati ukse taga tuli koputada.

Koputamise peale tuli wanamees alati akna juure, surus näo wastu akent, et näha, kes väljas. Nähes et poiss oli, tegi siis ukse lahti.

Heikki imestas alati, miks wanamees näo nii wastu akent paneb. Kord proowis seda ja leidis põhjused — ja nüüd tulid need läbielamised talle meele ja ta waatab julgelt.

Nii palju walgustatud tube, nii palju põlewaid jõulupuid. Pea iga akna juures tal peatamist ja siis jälle edasi.

Kuid üks aken peab kauem teda kinni kui teised.

Näeb lapsi ja wanemaid, kes seltsis põlwi-tawad. —

Wähe naeratawad ta huuled — mis teewad nad nii wiisi olles — ja mispärast?

Uudishimus ootab ta.

Seal tõusewad nad üles ja pea kõlawad helid Heikki kõrwu.

Oh õnnist'ud rahu, Oh taewane läige,
Mis Jumal, me isa, on jaganud meil.

Oh, õnnis, kel Jeesus on waimulik päike
Ja täht, mis siin surmani kõnnib ta eel.

See laulab siis rõõmu ja walude all

Ja hõiskab ka — au olgu nüüd Jumalal.

Lihtne laul ja mis nõrgalt talle toast kõrwu kostis, wiis tema siiski isesugusesse walda

Oh õnnistud rahu

Oh õnnis, kel Jeesus on waimulik päike...

Need laused helisesid mitmekortseis kajades ta hinges wastu. —

Ta oli unustand waatamise — olles wajund mõttesse nende lausete üle — ja waikselt sõnab ta: Rahu — Jeesus!..

Ärgates mõtteist waatab ta uuesti, ehk ta waatepiir akna ees riiete tõttu on piiratud, siiski näeb ta, kuidas isa armastuses oma poega ja tütart kaelustab. — — —

O, seda ei suuda ta waadata.

Ta nutja hinges kostuwad kisendawalt.

Isa, isa...

Ta nutab. — — —

Isa — neil on rõõm, neil on päikene. —

Minu — isa...

Poiss, wõi siin sa oledki, otsi teist taga kui koerapoega — need karmid sõnad segawad teda ta kurbuses — ja ta seltsilise karm käsi wõtab ta kraest kinni, ning peagi kaowad nad...

Endiselt särawad tähed ja kuu, endiselt paugub külm ja sätendab lumi.

Kuid walgustatud aknad kustuwad —

Üle talwise öö — ja looduses — lehwib nägemata ja hulkadele tundmata — r a h u... .

Raklese Woldemar.

Jõulujutustus.

Õöd ja päewad on ta rännanud ja wiimaks teeraja ära kaotanud. Meelt ära heites ja nõrkedes on ta läinud mööda põliste pimedate metsade teeradasid, mida arwa on sammunud inimjalg. Jälle laskus öö oma warjudega üle waikiwate metsade. Ta jõud rauges. Kadunud on teerada, tagasi ta ei oska enam minna. Tõepoolest ei tahtnud ta'gi tagasi, sest seal ei olnud enam ühtegi tema jaoks. Edasi pidi ta sammuma, kuid kuhu? Kus oli tee, mis wiiks otsitud eesmärgile? Neist paljude hulgast leida õiget paistis wõimatu raske olewat. Kas wiib üldse ükski neist eesmärgile, sihile?.. Ja nüüd jälle pilkane öö, nii pime. Kus on walgus? Oh et järsku läheks walgeks ta ümber ja ta näeks oma ees teerada, mida mööda tal tuleks sammuda, mis eesmärgile wiiks. Kuid kuhu minna? Kas ikka edasi?..

Nii sihita rännates on ta wiimaks ühe kalju-koopa awause ette jõudnud. Selles otsib ta warju öökülma ja niiskuse eest. Pimedasse koopasse astudes langeb ta mõneks silmapilguks meelemõistusest olekusse, toibudes aga tõuseb ta üles, ja kätega mööda kiwiseinu katsudes, sammub ta edasi koopa sügawusse, kuni oma jalgade ees tunneb kiwi, millele ta wäsinult laskub ning maha istub. Pimedus ja waikus ümbritsewad teda. Oli kui oleks ta ära kadunud

mingisugusesse tühjusesse, kus kõik ära lõpeb, otsa saab... Kõik? Ei, mitte kõik... See, mille eest ta põgeneb, tunneb ta oma rinnus jälle põlewa laawana, kui midagi lahutamata temast enesest. Õöd ja päewad on ta rännanud, et leida aset, kuhu wõiks maha panna põlew waew, wäljakannatamata rõhuw koorem südame, et wabaneda waewast. Ei ole ta leidnud sarnast paika, ja ikka edasi klopib ja põleb ta rinnus, edasi peab ta kandma seda walusat koormat, kuni... Kui kaua peab ta seda siis kandma? Kui kaua suudab ta kanda?..

Waikus koopas ei segata ühestki muust helist, kui laelt ja seintelt langewate piiskade langemisest. Kuidas nad tilguwad ja nirisewad... Kui langeks pisar pisara järele, peatamata, lõpmata, nagu otsiks wäljapääsu, üks walu, millel ei ole ohtu. Ojakestena nirisewad otsata pisarajõekesed seintelt alla. Miks nutawad need kaljud? Miks tilgub pisar pisara järele kõwalt kiwilt? — Mis on nende paljade külmade kiwide otsata walu?..

Tund tunni järele lähewad mööda ja ikka langewad wee pisarad naise juustesse ja läbi niiskunud riietesse. Tema aga istub sügawates mõttekorrutustes ja küsib sajandat korda omalt, miks need teda ümbritsewad, waikiwad kaljud nii palju nutawad...

Aegamööda aga tunneb ta, kuidas oma olemasolu kaotab, muutub ja kokku sulab nende ümbritsewate kaljurahnudega, nii et osaks saab neist, üheks kiwiks kiwide hulgas. Nüüd teab ta ka, mis walu sunnil need pisarajõed siin jooksewad, mis waew see on, mis kaljud nutma paneb. Nüüd teab ta seda: see on ju tema walu, tema waew, mis kõwast kiwist sunnib pisaraid otsatumas paljuses langema... Tema rinnus on kiwi asunud südamesse, ta tahaks armastada ja ei saa mitte. Ta tahaks nutjaid kaljusid oma ümber armastada põlewa, hõögawa südamega — aga ei saa mitte, sest — nad on ju kiwid... Sellepärast jooksewad siin pisarajõed, sellepärast langeb tilk tilga järele otsata, lõp-mata... Ta nutab ühes kaljudega ja nende pisarad sulawad ühte, nutetud pisarad, sellepärast, et ei saa armastada... Jah, ta oli näinud armastust... Oh, missugust armastust ta on näinud. Paljas mõte selle armastuse üle põrutab teda ta hinge sügawama otsani. Kui ta kord ka arwanud, et südant rinnus kannab, et wõib armastada, siis selle armastuse ees selgus temale, et tema rinnus on kiwi südame asemel ja et see üldse ei olnudki armastus, mida ta selleks pidanud...

Naine ei märka seda koopas, kuidas tund tunni järele weereb. Aastast aasta arwab ta siin nii istuda wõiwat, et järele mõelda ja iiales mitte selgusele jõuda selle wägewa armastuse saladuse üle, mida ta näinud temast kannatuse öödel... Oh, et ta nii moodi wõiks armastada! Kui häwitaw tuli põleb see soow tema hinges. Kõik soowid on kustunud, ainult see ainus elab oma waewawat elu ta südames: nii armastada... Kas need weepisarad siin koopas ikka nii jooksewad, aastasajad ja tuhanded? Kas need kaljud eluotsani siin nutawad, et nad on kiwid ja ei saa armastada?... Ammu ju oli ta lugenud ühest imelisest kuningapojast, kes omas südames kandis mõistatuslikku armastuswäge, kes kord kõrbes tundis nälga ja kelle wastu wägew würst ütles: „Käsi, et need kiwid leiwuks saawad!“ — Käsi! — Tema sõna pidi kiwid leiwuks muutma. Temal oli wõimus kõwast kiwist teha, mida ta tahtis. Kuid ta ei teinud seda. Miks?..

Kas ei pühitsenud nad just täna kõigis maades tema sünnipäewa? Kas ei mäletanud nad täna seda imelist päewa, kus see kuningas-

poeg maha jättis oma isa kuningriigi, alla tuli külma, waese maa peale, igatseja ja janutaja inimsüdant täitma oma armastusjõega. Nii oli kirjutatud selles wanas raamatus. Imelik, et ta täna jälle sellele mõtlema pidi!.. Kõiges maajagudes, waikseil saartel ja kaugeil meredel süütasid nad täna tuhanded küünlad põlema. Kas ei põlenud täna mitte arwanata tuled ohwritäheks sellele wägewale, kelle ainsama sõna läbi oleksid kiwid muutunud kõrbes lei-waks. Kuid miks ta seda ei teinud?... Kui temalt nüüd keegi paluks, et ta kiwide wastu ütleks ja nad lihaks ja wereks muutuksid ja ta kiwistesse seintesse kaewaks weresooned ja neis wärske weri tuksuma hakkaks, nii et nad enam ei oleks kiwid, tema sõnasunnil muutuks kiwi südameks, milles leegitseks tuluke, mis ta oma hinges hõögub ja põleb, ja need külmad kiwid muutuksid tulisteks südameteks, kus jõgedena hoowaks püha armastustuluke, selle kuningapoja armastus, kes kaljud muudab...

Püha öö waikuses, mis aastasadasiid oma rüppes warjanud imelisi saladusi, kummardab naine kaljukoopas oma põlwed selle ette, kes kiwid oleks leiwaks muuta wõinud ja sirutab oma wäsinud käed üles palawas igatsuses, et tema kiwi ta rinnus muutuks südameks, milles leegitseks püha armastustuluke. Waewlewas hingepiinas palwetab naine, et kiwid ta ümber saaksid südameteks, milledest hoowaksid kuningapoja armastusjõed...

Ikka weel langewad weetilgad kaljuseintelt, pisar pisara järele. Kas iialgi ei lõppe need pisarajõed siin waikses kaljukoopas? Kas ei kuulnud ta palawamaid hingepalweid, wõi ei tahtnud ta seekordki muuta külma kiwi? Kuid need ei olnud enam kiwid, mis nutsid, waid need on inimeste südamed, millest jooksewad jõed palawatest pisaratest tänuohwri täheks kuningale, kellele wõim on kiwid muuta, kaljud purustada ja neist teha südamed, kelles ta waiksetel öötundidel süütab pühad armastuse tulileegi põlema...

On waiksed pühaöö tunnid, mis endas warjavad imelisi elusaladusi. Kummardage end rahwad, teil, kellele weel kiwised südamed, kaljud alandage end ning läkitage sügawustest hüüd kuningapoja poole ja tema muudab siis Teie südamed, kus tema püha armastustuli iial enam ei kustu.

T. M.

Öö taewas.

Öö. Tähis taewas.

All maa peal katab lumiseid wälju walge lumiwaip. Öö hämaruses ja tumedas salapärasuses seisawad müstiliste mõttekujutustena härmatand puud nii rahulikult... Ei ühtki tuulepuhangut, ei ühtki liigutust puuoksis.

Rahu... Majesteetlik rahu!

Ülewal peakohal aga wõlwib end sügaw taewas, kui hiigla kumm üle maa, täis sirawaid

helkjaid tähti. Üks heledam kui teine wilgub nad, walgustawad mahedalt ööd. Paistab kui oleksid need wäikesed tulehelbed, mis laiali-puhut üle laotuse kustki kraaterist, ent siis sinna tardundki. Seal nad nüüd wirwendawad ja wilguvad need tähesilmad, nii mõtterikkalt ja unistawalt igaüks oma kohal. O, milliselt nõiduvalt need tähehogud seal hommiku taewas rahulewad. Uuriw silm aga näeb neid pise-

maidki tähti, mis waewalt märgatawolt paistawad, sealt lõpmata kaugusest ja mis siiski wast suurimad ilmakehad on. Kes näeb neid, kes tunneb neid?! Waid seda lõpmata sügawust ja rahu — sügawat rahu awaldab öö taewas.

Nii waik... nii waik!

Igawene rahu, kuhu ei ulata maised tormid. Igawene ringjooks oma teekonnal. Kes küll seda salapärast ilma teind ja juhib? Ons midagi meie suurimaist ülesleidusist selle wastu?

Taewad jutustawad Jumala au ja taewa laotus Tema kätetööd... Laul 19:1.

Kesköö waikus.

Ainult maailm ja uinuw loodus. Kuid ses üksilduses kesk magawat ümbrust on nii weetlew ja mõttekäik areneb nii wabalt. Kujutab kaunimaid asju ja sügawamaid mõtteid, mis igawikust pärit manab esile kesköö üksildus.

Kas ma aga tõesti üksi olen?..

Eraldatud inimestest, ent ometi Jumalaga. Ja nagu isiklikult seletaks ta mulle neid mõõtmatud saladusi, mis Igawene Tarkus pannud kõigisse, mis elab ja liigub. Üles tähte poole tõstab ta mu silmad, üles tähte poole kannab ta mu igatsewa hinge, sinna kus igawene rahu igawese Jumala aujärje ümber kui unistus on — sinna üles, kus pühade hulgad ja need, kes on Jumalale end lahutand, hiilgawad igaweses walguses, kui tähed ikka ja igawesti.

See oli kaunis öö... äraseletamatu öö!

Ja palju sõnas mulle waim öö üksilduse waikusel lahtise taewa all, mis endast alalõpmata saladusi wälja hingas.

Otsekui tuhanded isikud kujunesid need tähte hulgad, kui ilmutus sellest, mil Talle aujärge samati lugematud hulgad piirawad. „Ja õiged paistawad kui taewalaotuse paiste ja kes palju saadawad õiguse poole, kui tähed ikka ja igawesti.“ Seal olid kõik, kes ilma algmisesest saadik olid Issandas surnud ja neidki, kes palju olid kannatand ja töötand Kristuse nimel; neid, kes olid järele jätnud weriseid jälgi maailma patuskisendawale inimsoole, oma ohwri werd. Oli neid, kes salaja warjatud olles inimeste ees, siiski palju teind palwes Isaga olles. Neist, wõib olla, ei teatudki palju, aga Isa tundis neid ja austab neid. Oli ka neid, kes ilmas palju töötand, igalpool küll esimesed olnud, kuid igaweses ajas siiski nii wäikesed. Inimesile paistsid nad suurina, aga Jumal nägi neis ainul wäiklasi egoiste. Otsekui kuu inimesile suur ilmutus ja walgus, on ometi üks wäike taewakeha teiste miljardide hulgas; mis wõrratu suuremad teda igaweses kauguses salapäraselt keerlewad.

Jah, — need salajad tähed, neil polnud küll heledust, mis inimeste silmi wõluksid, aga nad on ju lõpmata kauguses suurimad ilmakehad.

Ja ma igatsesin ka olla inimestest maailmast lõpmata kaugel, waba nende magneedist, nägematu, ometi alanduses suur olles ja Jumalast tuntud. Ei mitte, et inimesed mind austaksid, waid et Isa mind austaks. Olla omas üksikus

wäikeses palwekambris suur! Eks ole just nende üksikute töö tagajärg tihti olnud wägewad liikumised, eks olnud need maha kutsund püha tuld taewast oma palwetega. Oh, Jumal, anna meile palweinimesi!

Kaugel maast, kaugel inimesist liiguwad need sfinksid — salapärased taewakehad. Mida enam me wõime maisest wabaneda, ülespoole lennata, kuhu ei ulata maailma wõigi W. seda enam kaswame taewalikes asjus.

Ja siis, kui jõuab hommik wilgub koidutähn ja hommiku puna roosatab taewakäär ning silmapiirile ilmub päikese pale — siis kaob jällegi ülewal taewarannal, kõik kui unenägu, kui nägemus saladusliku loori taha — wäisti ei näe me muud, kui sinist taewast kuni nii lõpmata sügaw, puhas ning ilmsüütu, mida walgustab kuninglik päike.

Ja ometi kõik need taewalikud tähed, pühad igaweses ajas nagu kaowad ära, kui ilmub Kristus — igawese armastuse päike nende nende hulka. Oh, see on pimestaw walgus. Suurimad prohwetid ja wägewaimad ewangelistid ning apostlid märtritega säratakse wast õieti, kui ilmub taewa rannale Jumala Poja pale. Ja nägemattuse uttu wajuwad hoopis need, kes püüawad olla maailmas suured, keda inimesed ülistawad. Siis näeme ainult Teda, meie Kuningat, meie Elupäikest. Wõiks alati meie elutaewas olla Jeesus nii elaw ja, et me muud ei igatseks ega näeks kui Teda! Laul 73:25.

Ja seesama tuleb kui peigmees oma kätte alt wälja, ta on rõõmus kui wägew mees, et ta teerada peab jooksma. Tema wäljatulemine on teisest taewa otsast, ja ta ümberpiiramine selle teisest otsast saadik, ja ep ole ühtegi ta palawa eest warjul. Laul 19:6,7.

O, lõpmata sügawused ja igawene rahu!

Hing! Mis sa ennast alla wajutad mu hing! ja mis sa mu sees kohised?... Laul 42:6.

See oli salapärane ja ilus öö. Ometi külm.

Just külmemail talweöödel on taewas selge ja tähed sirawad nii nõiduvalt. Meie tunneme sarnaseid öid. Need on kannatuste ööd meie elus! Pole kunagi nii selgelt särand waimu taewas kui esimese ristikoguduse aegus, tagakiusamistes. Pole kunagi, wõib olla, sarnast pühadust ega armastust nähtud, kui see mil maailma wiha karikas ülewoolawalt kees usklike wäsi; kannatajate ja märtrite ahelad kõlisesid, werijõed woolasid ning tuliriidad leekisid.

Siis wast selgemana sirasid õiguse tähed ja me imetleme seda ning waikselt pühaliku tundega mälestame neid aegu. Ja weel sagedasti on öötaewas selgelt tähed sirand, tähte maailm nii weetlew olnud. Ja ikka on sellega kaasas käind karedad tagakiusamiste külmad.

— Kannatused puhastawad ja elustawad meie hinge. Jah, kannatuste külmus teeb meist seda, et meist wälja hakkab paistma meie

igawese Armastuse parandus ja sarnadus Jumala pühadusega. Kannatused pühitsegu meid ikka enam ja tehku meid ilusaks sisemiselt. Kannatusis on ilu. Just siis wírwendagu ülima armastuse kiired nii imeilusalt meie riietes ja peegeldagu wastu igawesi aegu.

— Kui ülestõusmise hommiku koidab.

Külm ehtis puidki walgete riietega, laotades hõbemantleid üle puude ja kardas kõike nii imeilusaks. Kui surnulina kattis maailma. See oli ärapeidetud saladuslik elu. Elu, mis surmast tuleb. Elu, mis wast õieti awaneb igaweses walguses. Kui meid kõiki kogutakse Talle aujärje ette, kõik ehitud pikkade walgete riietega, ning aujärjest laguneb imelik walgus, mis on kui tõuswa päikese kuma, ja särab

walgeil õiguse riietel — Igawese Armastuse osasaamine.

Päew talwine on lühike. Kannatused lõpewad pea. Pea weereb päikene ja olgu seesama kumaw ja samati säragu meie palgest rõõm. Eluõhtu kõigile päewawaewadele ja töödele.

Age edasi ruttame läbi öö, tõstes ikka ja jälle silmi üles tähetaewa poole, lõpmata rahu ja osaduse maale. Edasi wiib meid reisitee.

Waim uut elu sai, uuesti tundsin kui lehwitamist ülespoole. Wägewamalt lõikasad õhku läbi öö waikuse kotka tiivad, kandes kõrgele, kaugele siit igapäisest hallusest wabadusele, õnnele ja rahule!

Jah, pea lõpeb öö ja koidab ülestõusmise hommik. P. S.

Soojalt loomitaw jõulu kingits

wäga kasulik raamat

„Palwe—tema järeldused ja imewägi“.

Inglisekeelest A. Liblik.

Saada „Selttimehelt“ Suur Karja t. 20.

Ustlikud sõbrad

ostke oma jõulu tarwitused „Selttimehelt“ sellega toetate ka Jumalariigi tööd, sest puhas kasu läheb seks otstarbeks.

Toimetuse aadress: Miska tän. 5—6. Tallinn.

Kõike kristlikke lastewanemaid ja kaswatajaid huwitab küsimus:

Kuidas kaswatame oma lastest ja hoolealustest tublid kristlikud inimesed ja aujad ligemisarmitajad kodanikud?

Wäga rahuldawa wastuse sellele küsimusele annab laialt tuntud ja lugupeetud Soome kodu-kaswatusõpetaja

Wilho Reima oma kirjatööde seerias

„Kodu ja kaswatus“

Seeria nr. I	Kodu on rahwa süda . . .	hind 30 mk.
„ „ II	Sõnatuulmise kool . . .	„ 30 „
„ „ III	Mäng kaswatuswahendina . . .	„ 30 „
„ „ IV	Enefetaswatusõpetuse algmed . . .	„ 30 „

Soome keelest tõlkinud I, II ja III pr. Leeni Bloompuu-Westerinen ja W. E. Rubjas.

Sama Wilho Reima ütleb kõigile noortele inimestele tõsise sõna abikaasa walimise kohta — omas raamatus—samas „Kodu ja kaswatusõpetuse“ seerias nr. IV.

Abikaasa walimine

hind 50 mk.

Soome keelest tõlkinud E. Rutsar.

Õtte ülekohus ja parandamata kahju on, kui keegi abiellu astuja selle hea raamatuga tutwunemata jääb.

Kõiki neid raamatuid ja weel peale selle igasugu kirjandust võib tellida Tartust, Eesti Kirjastusliidust, Jakobi tän. nr. 8, telefon nr. 404.

Kes tellimisraha — võib ka markides — ette ära saadab, sellele saadetakse raamatud kirjastuse kulus kätte.

Jällemüüjatele harilikud protsendid.

Eesti Kirjastusliit.

Wastutaw toimetaja: R. L. Marley.

Toimetus: Jaan Peipman, Woldemar Ralles, Peeter Sink, Ernst Ader, Johannes Peipmann, Harald Dahl ja Hendrik Luttar.
Wäljaandja: Eesti Noorte Üstlikkude C. E. liit. A.-S. „Ühiselu“ trükk, Tallinn, Lai uul. 5.

Hind 15 marka.